

EVEN IT UP

TID TIL AT GØRE OP MED EKSTREM ULIGHED

RESUMÉ

STØTTEERKLÆRINGER

KOFI ANNAN

Formand for Africa Progress Panel, tidligere FN generalsekretær og nobelpristager

Den voksende kløft mellem rige og fattige kan bevæge sig begge veje. Den kan enten gro fast til fare for vores indsats for at bekæmpe fattigdom. Eller den kan mindskes ved, at vi skaber forandring nu og her. Denne prisværdige rapport fra Oxfam udforsker problemerne forårsaget af ekstrem ulighed samt de valg, regeringer kan træffe for at skabe en mere retfærdig verden med lige muligheder for os alle. Rapporten opfordrer til handling for det fælles bedste. Vi må følge denne opfordring.

PROFESSOR JOSEPH STIGLITZ

Columbia University, USA, nobelpristager i økonomi

De ekstreme uligheder i indkomster og formuer, vi oplever i store dele af verden, skader vores økonomier og samfund, og underminerer vores politiske liv. Selv om vi alle bør bekymre os om det, er det jo de fattigste, det går mest ud over. De er ramt af voldsom ulighed ikke alene i det, de opnår, men også i de muligheder, de får i livet. Oxfams rapport rammer plet ved at påpege, at enhver seriøs indsats for at udrydde fattigdom bør gå i kødet på de politiske beslutninger, der skaber og opretholder uligheden.

NAWAL EL SAADAWI

Egyptisk forfatter og aktivist

Oxfams rapport fremhæver en ny udfordring for den patriarkalske kapitalisme og det såkaldt frie marked. Vi har brug for at kæmpe sammen – globalt såvel som lokalt – for at skabe en ny verden baseret på reel lighed mellem mennesker uanset køn, social klasse, religion, race, nationalitet og identitet.

ANDREW HALDANE

Cheføkonom, Bank of England (Storbritanniens centralbank)

Oxfam fortalte os i januar 2014, at verdens 85 rigeste personer har samme rigdom som den fattigste halvdel af verdens befolkning. Det ramte en nerve i mange menneskers moralbegreb. Denne udførlige rapport går nu bagom statistikken for at se nærmere på den fundamentale sammenhæng mellem ulighed og varig fattigdom. Den fremlægger også nogle løsninger. Ved at fokusere på problemet med ulighed varetager Oxfam ikke alene de fattigste menneskers men vores alles fælles interesse. Der er nemlig stadig større tegn på, at ekstrem ulighed medfører vedvarende og alvorlig skade på det finansielle system og den økonomiske vækst. Det udgør en hæmsko for udviklingen af den menneskelige, sociale og fysiske kapital, der skal til for at hæve levestandarder og øge velvære. Det er begyndt at gå op for beslutningstagere og politikere. Det er bydende nødvendigt – moralsk, økonomisk og socialt – at tage politiske forholdsregler mod voksende ulighed. Oxfams rapport udstikker den rigtige retning.

JEFFREY SACHS

Direktør for Earth Institute, Columbia University, USA

Oxfam har gjort det igen: En stærk opfordring til at gribe ind imod den voksende tendens til ulighed overalt i verden. Og rapporten kommer på rette tidspunkt, netop som verdens regeringer står overfor at vedtage FN's nye bæredygtige udviklingsmål i 2015. Bæredygtig udvikling vil sige økonomisk velstand, der kommer alle til gode uden at ødelægge miljøet. For meget af den nuværende vækst er dog hverken inkluderende eller bæredygtig. De rige bliver rigere, mens de fattige og planeten betaler prisen. Oxfam anskueliggør, hvordan vi kan og bør ændre kurs. Der kræves en mere retfærdig beskatning, afskaffelse af skattely og gemmesteder til formuer, lige adgang for rige og fattige til livsvigtige serviceydelser som bl.a. sundhed og uddannelse samt et opgør med det misbrug af penge og magt, hvor de rige manipulerer vores politiske liv for at berige sig selv yderligere. Oxfam udstikker en klar kurs. Vi bør alle bakke op om inkluderende og bæredygtig vækst som grundprincip for FN's bæredygtige udviklingsmål næste år.

JAY NAIDOO

Formand for bestyrelsen og partnerskabsrådet i Global Alliance for Improved Nutrition

Alle med interesse for vores fælles fremtid bør læse denne rapport. Voksende ulighed er blevet den største trussel mod verdensfreden og mod hele menneskeheden overlevelse. Koncentrationen af rigdom på ganske få hænder har forværret økologiske såvel som økonomiske kriser, hvilket har medført en optrapning af volden i hver en afkrog af vores planet i brand.

ROSA PAVANELLI

Generalsekretær, Public Services International

De svar, Oxfam kommer med, er enkle, intelligente og aldeles opnåelige. Kun manglende politisk vilje forhindrer dem i at blive udført og skabe reel forandring. Det er vores opgave at råbe op, insistere på, at der skal gøres noget ved problemerne, uophørligt udstille uretfærdigheden og kræve løsninger. Det er tid til handling.

KATE PICKETT OG

RICHARD WILKINSON

Forfattere af bogen *The Spirit Level: Why Equality is Better for Everyone*

Denne rapport er første skridt for at ændre en politik, der har beriget de få på bekostning af de mange. Den er essentiel læsning for alle regeringer, planlæggere og andre, der har fået nok af at ofre almenvellet til den ene procent af de allerrigeste.

HA-JOON CHANG

Økonom ved University of Cambridge

Oxfams rapport *EVEN IT UP* er den hidtil bedste opsummering af, hvorfor et opgør med ulighed er afgørende for den globale udvikling. Kløften mellem rige og fattige er både forkastelig i sig selv og spild af menneskelige og økonomiske ressourcer. Jeg opfordrer alle til at læse den og tilslutte sig den verdensomspændende kampagne for en mere retfærdig verden.

EVEN IT UP

TID TIL AT GØRE OP
MED EKSTREM ULIGHED

RESUMÉ

TAK TIL

Den engelske udgave blev skrevet og koordineret af Emma Seery og Ana Caistor Arendar med kapitler og bidrag fra Ceri Averill, Nick Galasso, Caroline Green, Duncan Green, Max Lawson, Catherine Olier, Susana Ruiz og Rachel Wilshaw.

Den danske udgave blev bearbejdet og redigeret af Lars Koch (ansv) Stine Bang og Corbin Entz.

Mange kollegaer har leveret skriftlige inputs og anden støtte i løbet af udarbejdelsen. Det gælder især Gregory Adams, Ed Cairns, Rosa Maria Cañete, Teresa Caverio, Katharina Down, Sarah Dransfield, Kate Geary, Jessica Hamer, Deborah Hardoon, Mohga Kamal-Yanni, Didier Jacobs, Roberto Machado, Katie Malouf, Araddhya Mehtta, Pooven Moodley, Jessica Moore, Robbie Silverman, Katherine Trebeck, Daria Ukhova, Katy Wright og Andrew Yarrow.

Oxfam takker følgende personer, der læste kladden og bidrog med værdifulde kommentarer og anden hjælp: Andrew Berg (IMF), Laurence Chandy (Brookings Institution), Professor Diane Elson, Chris Giles (Financial Times), Professor Kathleen Lahey, Professor Kate Pickett, Michael Sandel (forfatter af *What Money Can't Buy: The Moral Limits of Market*, Harvard), Olivier de Schutter (honorær rådgiver for Oxfam), Mark Thomas (PA Consulting Services) og Kevin Watkins (Overseas Development Institute).

Jonathan Mazliah stod for produktionsledelsen. Teksten blev redigeret af Mark Fried og Jane Garton. Oversat fra engelsk for IBIS af Rasmus Sønderriis. Grafikken blev designet af Soapbox versioneret til den danske udgave af Lotte Ærsøe/IBIS.

IBIS er partner med Oxfam i Even It Up kampagnen. Dette er et dansk resumé af den engelske rapport, der kan findes i sin fulde længe på engelsk på ibis.dk.

Forside:

En mand skubber sin cykel fyldt med meloner forbi et reklameskilt for Oman Airs førsteklases service (2013).

Foto: Panos/GMB AKASH

FORORD

De sidste årtier har bragt utrolige fremskridt for mennesker overalt i Afrika og i hele verden. Fremgangen trues imidlertid af hastigt stigende ulighed.

Denne rapport fra Oxfam er et skarpt og tiltrængt portræt af den voksende ulighed, der kendetegner store dele af Afrika og verden i dag. Syv ud af ti mennesker lever i lande, hvor uligheden øges hastigt, så samfundets top styrter frem, mens resten sækker bagud.

Vores samtid kræver, vi gør noget ved kløften mellem de rigeste og de fattigste og ved den måde, hvorpå den forstærker andre rodfæstede uligheder – mellem mænd og kvinder og mellem racer – og gør livet utåleligt for dem på bunden. For mange nyfødte børns fremtidsudsigter formørkes i dag af deres forældres lave indkomst, deres køn og deres race.

Den gode nyhed er, at voksende ulighed ikke er uundgåelig. Udviklingen kan vendes. Denne rapport indeholder talrige eksempler på inspirerende succeser. Jeg håber, at mange mennesker – regeringsfolk, erhvervsledere, civilsamfundsledere, bilaterale og multilaterale organisationer – vil læse rapporten igennem, reflektere over dens anbefalinger og gribe til vedholdende handling for at imødegå eksplosionen i ulighed.

GRAÇA MACHEL

Grundlægger af Graça Machel Trust

FORORD

Jeg har kæmpet mod ulighed hele mit liv. Jeg voksede op i Uganda, og selvom min familie ikke havde meget, var vi blandt de bedre stillede i vores landsby. Min bedste ven og jeg gik sammen i skole hver dag. Jeg havde et par sko, hun gik barfodet. Dengang forstod jeg ikke hvorfor, og det gør jeg stadig ikke. Ulighed skal bekæmpes hele vejen.

Mange af de fattigste lande har gjort store fremskridt i kampen mod fattigdom. Det har jeg set med egne øjne ved at besøge nogle af de steder i verden, hvor livet er hårdest. Fremgangen trues imidlertid af stigende ulighed. Penge, magt og muligheder koncentrerer hos de få på bekostning af de mange.

Selv i de fattigste lande vil børn født ind i rige familier gå i de bedste skoler og få den bedste lægehjælp, hvis de bliver syge. Samtidig vil fattige familier opleve at miste børn til sygdomme, der let kunne være blevet helbredt, hvis de havde haft råd til behandlingen. Realiteten er, at de rigeste overalt i verden er i stand til at leve længere, lykkeligere og sundere liv, og kan bruge deres rigdom til at sikre, at deres børn gør det samme.

Fortsat ulighed mellem mænd og kvinder forværrer kun disse skævheder. Overalt hvor jeg rejser med Oxfam, og hver gang jeg vender hjem til Uganda, får jeg syn for sagen. Halvdelen af kvinderne i Afrika syd for Sahara føder alene under sundhedsfarlige forhold. Ingen af disse kvinder er velhavende. Kvinders lave sociale status betyder, at lægehjælp til mødre kommer i anden række, når der lægges budgetter, så offentlige hospitaler og klinikker mangler ressourcer og personale. Samtidig føder hustruer, søstre og døtre fra de rigeste og mest magtfulde familier i disse lande på private hospitaler, hvor de betjenes af veluddannede læger og jordmødre.

Det kan ikke blive ved. Men vores chancer for at trænge igennem og få indflydelse på, hvordan vores samfund styres, bliver undergravet, når rigdommen koncentrerer på få hænder. De rigeste kan udnytte deres økonomiske formåen og medfølgende magt til at påvirke lovgivning og politiske beslutninger til deres fordel, hvorved deres position styrkes yderligere. I fattige såvel som rige lande giver penge magt og privilegier på bekostning af flertallets rettigheder.

Det brede befolkning er blevet ladet i stikken for længe. Det har allerede ført til folkelige protester og harme i hele verden. Der er harme over, at valgte regeringer varetager magtelitens interesser, og forsømmer deres ansvar for en anstændig fremtid for alle. Der er harme over, at banker og bankfolk, hvis letsindighed førte til finanskrisen, blev reddet, mens de fattigste i samfundet stod tilbage med regningen. Der er harme over, at multinationale selskaber kan fuske med skatten og slippe af sted med at betale sultelønninger.

Mange vil spørge sig selv, om der er noget, vi kan gøre ved det. Svaret er klart ja. Ulighed er ikke uundgåelig. Den udspringer af politiske beslutninger. Denne rapport udforsker de politiske valg og handlinger, der kan vende udviklingen. Det gælder et gratis offentligt sundhedsvæsen og uddannelsessystem, der hjælper alle, og samtidig sikrer, at ingen lades i stikken. Det gælder anstændige lønninger, så ingen skal gå på arbejde for at være fattig. Det gælder progressiv beskatning, så de rige betaler deres del. Og det gælder skabelsen af frirum, hvor folk kan blive hørt og udøve indflydelse på de samfund, de lever i.

Oxfam er solidarisk med folk overalt, der kræver en mere retfærdig verden og et opgør med ekstrem ulighed.

WINNIE BYANYIMA

Adm. Direktør, Oxfam

INTRODUKTION

Nthabiseng blev født ind i en fattig sort familie i Limpopo på landet i Sydafrika. Samme dag blev Pieter født i nærheden i en rig forstad til Cape Town. Nthabisengs mor har aldrig rigtigt gået i skole, og hendes far er arbejdsløs, mens Pieters forældre begge gik på Stellenbosch University og har vellønnede jobs.

Det betyder, at Nthabisengs og Pieters livsmuligheder er vidt forskellige. Nthabiseng har næsten halvanden gang større risiko end Pieter for at dø i sit første leveår.¹ Pieter kan forvente at leve 15 år længere end Nthabiseng².

Pieter og hans ligestillede vil i gennemsnit gå 12 år i skole, og Pieter vil højest sandsynligt gå videre til universitetet, mens Nthabiseng vil være heldig, hvis hun får et enkelt års skolegang³. Basale fornødenheder som rene toiletter, drikkevand og ordentlig sundhedspleje⁴ vil være uden for hendes rækkevidde. Hvis Nthabiseng får børn, er der grund til at forvente, de vil vokse op lige så fattige⁵.

Nthabiseng og Pieter vælger ikke selv, hvor de bliver født, hvilket køn de har, eller hvilken indtægt og uddannelse, deres forældre har. Regeringer kan til gengæld vælge at gribe ind for at udligne forskellene i folks livsmuligheder. Undlader de at gøre det, vil uretfærdigheden derimod gå igen overalt i verdens lande.

Dette tankeeksperiment stammer fra Verdensbankens "World Development Report 2006". Oxfam har opdateret det ud fra seneste data om livsperspektiver i Sydafrika⁶.

Kløften mellem rig og fattig vokser hastigt fra Ghana til Tyskland, fra Sydafrika til Spanien. Den økonomiske ulighed* har nået ekstreme højder. I Sydafrika er uligheden i dag større end ved afslutningen på Apartheid⁷.

Ingen undslipper konsekvenserne. Ekstrem ulighed korrupperer politik, hindrer økonomisk vækst og hæmmer social mobilitet. Det afføder kriminalitet og endda voldelige konflikter. Det spilder talent og potentiale. Det underminerer samfundets fundament.

Den voldsomme stigning i økonomisk ulighed står ikke mindst i vejen for udryddelsen af fattigdom i verden. I dag lever hundrede millioner af mennesker uden adgang til rent drikkevand og uden mad nok til at brødføde deres familier. Mange slider sig selv op blot for at have til dagen og vejen. Vi kan kun forbedre flertallets levevilkår, hvis vi tager kampen op mod elitens ekstreme koncentration af magt og rigdom.

Oxfam og IBIS' erfaringer gennem årtier i verdens fattigste samfund har lært os,

* Ulighed har mange forskellige dimensioner, herunder race, køn, geografi og økonomi, der næsten altid hænger sammen. Denne rapport beskæftiger sig primært med den koncentration af økonomiske ressourcer og rigdomme, der kan påvirke politiske, sociale og kulturelle processer til skade for de mest sårbare. Således anvendes termen "ulighed" i rapporten om ekstrem økonomisk ulighed (i formue og indkomst). Det nævnes udtrykkeligt, når der skelnes mellem forskellige dimensioner af ulighed.

at fattigdom og ulighed hverken er uundgåelig eller tilfældig, men et resultat af bevidste politiske valg. Ulighed kan vendes. Verden har brug for fælles handling for at skabe et mere retfærdigt økonomisk og politisk system, der værdsætter alle. De regler og systemer, der har fået uligheden til at eksplodere i dag, skal ændres. Der er akut behov for at udjævne forskelle i muligheder ved at gennemføre en politik, der omfordeler penge og magt fra den velstående elite til flertallet.

Med brug af den seneste forskning og konkrete eksempler viser denne rapport, at problemet med ekstrem økonomisk ulighed er alvorligt, og udsætter mennesker overalt for en række farer. Der stilles skarpt på to stærke faktorer bag den hastige stigning i ulighed i så mange lande: Markedsfundamentalisme og elitens politiske dominans. Derefter peger rapporten på nogle konkrete skridt, der kan tages for at imødegå truslen, og fremlægger bevis for, at forandring kan lade sig gøre.

Økonomisk ulighed er eksploderet i hele verden i de seneste 30 år, og udgør nu en af de største økonomiske, sociale og politiske udfordringer i vor tid. Oldgammel ulighed baseret på køn, kaste, race og religion – der er uretfærdig nok i sig selv – uddybes af den voksende kløft mellem rige og fattige.

Oxfams verdensomspændende kampagne **Even It Up** stemmer i kor med en bred folkestemning, der omfatter milliardærer, religiøse ledere, chefer for institutioner som Den Internationale Valutafond (IMF) og Verdensbanken, såvel som fagforeninger, sociale bevægelser, kvindeorganisationer og millioner af almindelige mennesker fra alle verdenshjørner. Sammen kræver vi, at verdens ledere griber ind imod ekstrem ulighed, før det er for sent.

DEN VOKSENDE KLØFT MELLEM RIG OG FATTIG

Leonard Kufeketa, 39, sælger koste i Johannesburg, Sydafrika (2014).
Foto: Zed Nelson

Udviklingen inden for indkomster og formuer taler deres klare sprog: Kløften mellem rige og fattige har nået nye højder, og vokser fortsat, mens magten i stadig højere grad tilhører eliten.

Mellem 1980 og 2002 steg uligheden mellem lande hastigt til et meget højt niveau⁸. Den er siden faldet en smule på grund af væksten i udviklingslande, især i Kina. Det er imidlertid uligheden i de enkelte lande, der opleves på nært hold, når fattige kæmper for at overleve, mens deres naboer bliver rigere, hvilket forekommer i stigende grad i de fleste lande. Syv ud af ti mennesker bor i lande, hvor kløften mellem rig og fattig er større, end den var for 30 år siden⁹. Rundt om i verdens lande tegner et velhavende mindretal sig for en stadigt stigende andel af den nationale indkomst¹⁰.

På verdensplan er uligheden i individuel rigdom endnu mere ekstrem. I starten af 2014 regnede Oxfam ud, at Jordens 85 rigeste personer ejede lige så meget som den fattigste halvdel af menneskeheden¹². Mellem marts 2013 og marts 2014 blev disse 85 personer 668 mio. dollars rigere hver dag¹³. Hvis Bill Gates indløste hele sin formue og spenderede en million dollars hver eneste dag, ville det tage ham 218 år at bruge det hele¹⁴. I virkeligheden ville han dog aldrig løbe tør for penge, idet selv et beskedent afkast på lidt under to procent ville give ham 4,2 mio. dollars om dagen bare i rente.

Antallet af dollar-milliardærer er mere end fordoblet siden finanskrisen, og er i dag 1.645¹⁵. Og ekstrem velstand er ikke bare noget, der hører de rige lande til. Verdens rigeste mand er Mexicos Carlos Slim, der slog Bill Gates af pinden på førstepladsen i juli 2014. Der lever i dag 16 dollar-milliardærer i Afrika syd for Sahara sammen med 358 millioner mennesker i ekstrem fattigdom¹⁶. Absurd store formuer eksisterer side om side med desperat pengemangel rundt om i verden.

De potentielle fordele ved at bremse blot en lille smule op for voldsomme formueforøgelse er sigende. Oxfam har regnet ud, at en skat på blot 1,5% af verdens milliardærers formuer, hvis den var blevet indført lige efter finanskrisen, havde kunnet redde 23 millioner liv i de 49 fattigste lande ved at lade folk investere i sundhed¹⁷. Antallet af milliardærer og deres samlede formue er steget så kraftigt, at en skat på 1,5% i 2014 ville kunne skaffe de manglende ressourcer hvert år til at få alle børn i skole og udover at tilbyde sundhedstjenester i de fattigste lande¹⁸.

//

Der har været **klassekamp**
de sidste 20 år, og
min klasse har vundet.

WARREN BUFFET
DEN FJERDERIGESTE
PERSON I VERDEN

//

**EN MILLIARDÆRSKAT PÅ 1.5%
SIDEN FINANSKRISEN KUNNE HAVE
REDDET 23 MILLIONER LIV**

En vis ulighed er nødvendig for at belønne talenter, kvalifikationer, vilje til fornyelse, iværksættelse og erhvervsindsatser. Men vor tids ekstremer af økonomisk ulighed underminerer vækst og fremgang, og afholder fra investering i hundrede millioner af menneskers potentialer.

EKSTREM ULIGHED SKADER OS ALLE

Ekstrem ulighed: En hindring for fattigdomsbekæmpelse

Den hurtige stigning i ekstrem økonomisk ulighed er en betydelig hindring for kampen mod fattigdom. Ny forskning fra Oxfam viser, at millioner flere kunne løftes ud af fattigdom i Kenya, Indonesien og Indien, hvis indkomstuligheden blev reduceret¹⁹. Hvis Indien forhindrer uligheden i at stige, kan det gøre en ende på ekstrem fattigdom for 90 millioner mennesker i 2019. Hvis Indien går videre og mindsker uligheden med 36%, kunne det stort set udrydde ekstrem fattigdom²⁰. The Brookings Institution har også opstillet scenarier, der viser, hvordan ulighed forpurrer fattigdomsbekæmpelse på globalt plan. I et scenarie, hvor uligheden reduceres, løftes yderligere 463 millioner ud af fattigdom sammenlignet med et scenarie, hvor uligheden stiger²¹.

Livsvilkårene for et lands indbyggere afhænger i høj grad af indkomstfordelingen. Således har Bangladesh og Nigeria nogenlunde samme gennemsnitsindkomst. Nigeria er kun en anelse rigere, men langt mere ulige. Det medfører, at et barn født i Nigeria har tre gange større risiko for at dø, inden det fylder 5 år, end et barn født i Bangladesh²³.

Ledere i hele verden debatterer i dag nye globale mål for at afskaffe ekstrem fattigdom senest i 2030. Men hvis de ikke også opstiller et mål om at begrænse økonomisk ulighed, vil det ikke lykkes dem, og utallige liv vil gå tabt.

Ekstrem ulighed underminerer bred økonomisk vækst

Der hersker en udbredt forestilling om, at bekæmpelse af ulighed skader økonomisk vækst. Tværtimod peger nye stærke beviser på, at ekstrem ulighed er dårlig for vækst²⁴. I lande med ekstrem økonomisk ulighed mister væksten hurtigere pusten, og fremtidig vækst undermineres²⁵. IMF-økonomer har for nylig dokumenteret, hvordan økonomisk ulighed var med til at skabe den globale finanskriser²⁶. "Vækstargumentet" imod at gøre noget ved økonomisk ulighed holder tydeligvis ikke længere vand.

Ekstrem ulighed mindsker ligeledes vækstens fattigdomsreducerende effekt²⁷. I mange lande betyder økonomisk vækst i forvejen kun, at de rigeste i samfundet får gevinst på alle hylde. I Zambia lå BNP-vækstraten per indbygger i gennemsnit på 3% om året i 2004-2013. Dermed røg Zambia op på Verdensbankens liste over lavere mellemindkomstlande. Men på trods af væksten steg andelen af zambiere, der lever under fattigdomsgrænsen på 1,25 dollars om dagen, fra 65% i 2003 til 74% i 2010²⁸. Forskning fra Oxfam²⁹ og Verdensbanken³⁰ tyder på, det er ulighed, der forklarer, hvordan samme vækstrate kan medføre forskellige grader af fattigdomsreduktion.

Store indkomstforskelle hæmmer fattigdomsbekæmpelse og bred økonomisk vækst.

KOFI ANAN
AFRICA PROGRESS PANEL, 2012²²

Vækstens evne til at reducere fattigdom... har tendens til at blive mindre, desto større den oprindelige ulighed er og desto større stigningen i ulighed er i løbet af vækstprocessen

**F. FERREIRA OG
M. RAVAILLION**
AFRICA PROGRESS PANEL, 2012³¹

Økonomisk ulighed skader ligestilling mellem kvinder og mænd

En af de mest udbredte – og ældste – former for ulighed er den mellem mænd og kvinder. Økonomisk ulighed er stærkt forbundet med manglende ligestilling mellem kønnene.

Mænd er overrepræsenterede på listen over topindkomster, og mænd besidder flere magtpositioner som ministre og erhvervsledere. Kun 23 topchefer i Fortune 500 selskaber er kvinder, og kun tre af verdens 30 rigeste personer er kvinder. Til gengæld udgør kvinder hovedparten af arbejdere med de laveste lønninger og de mest ustabile jobs. I Bangladesh tegner kvinder sig således for næsten 85% af arbejdsstyrken i beklædningsindustrien. Omend sådanne stillinger ofte foretrækkes af kvinderne frem for subsistenslandbrug, giver de minimal jobsikkerhed og et farligt arbejdsmiljø. Kvinder udgjorde hovedparten af dem, der blev dræbt, da Rana Plaza tøjfabrikken styrtede sammen i april 2013.

Undersøgelser viser, at i mere økonomisk ulige samfund gennemfører færre kvinder en højere uddannelse, færre kvinder sidder i den lovgivende forsamling, og lønforskellen mellem kvinder og mænd er større³². Derfor er den nylige voldsomme stigning i ulighed i de fleste lande et alvorligt tilbageskridt for indsatsen for ligestilling.

Økonomisk ulighed betyder ulige adgang til sundhed, uddannelse og muligheder

Køn, kaste, race, religion, etnicitet og en række andre identiteter, der tilskrives mennesker fra fødslen, spiller også en betydelig rolle i skellet mellem rige og fattige. I Mexico er mørdredeligheden blandt indianske kvinder seks gange højere end det nationale gennemsnit, og ligger dermed på niveau med mange afrikanske lande³³. I Australien er aboriginere og øboere i Torresstrædet mere udsatte for fattigdom, arbejdsløshed, kronisk sygdom og handicap. De har også større risiko end andre australiere for at dø unge eller komme i fængsel.

Økonomisk ulighed medfører ligeledes store forskelle i livsmuligheder. De fattigste har alle odds imod sig, hvad angår uddannelse og forventet levealder. De seneste nationale undersøgelser af demografi og sundhed viser³⁴, hvordan fattigdom i samspil med økonomisk og anden ulighed med et jerngreb trækker de fattigste og mest marginaliserede mennesker ned og fastholder dem på bunden af samfundet.

De 20% fattigste etiopiere har tre gange mindre sandsynlighed for at komme i skole end de 20% rigeste. Når dertil lægges ulighed mellem mænd og kvinder og mellem landboere og byboere, uddybes kløften mellem rige og fattige yderligere. De fattigste kvinder på landet har seks gange større sandsynlighed end de rigeste mænd i byerne for aldrig at have gået i skole³⁵. Uden en bevidst indsats for at rette op på denne uretfærdighed vil det samme gælde fattige kvinders døtre og døtres døtre.

Kun **23**

af topchefer i Fortune 500 selskaber er kvinder.

Dømt til fattigdom i generationer

"Mine forældre fik ingen uddannelse. Min mor gik ikke i skole. Min far gik i en statslig grundskole op til 5.klasse og forstod, hvor vigtig uddannelse er. Han opmuntrede mig til at arbejde ekstra hårdt i skolen. Både i min familie og i min klan var jeg den første, der kom på gymnasiet. Siden kom jeg på universitetet og studerede til lærer, før jeg blev efteruddannet inden for NGO-sektoren og fik mulighed for at læse udviklingsstudier i udlandet.

Jeg har forstået, at næsten 75% af dem, der i dag optages på universitetet, kommer fra privatskoler. Universitetet er uden for almindelige malawieres rækkevidde. Det er umuligt at vide, men jeg er bange for, at hvis jeg blev født i dag under samme vilkår, ville jeg være blevet i landsbyen som fattig bonde."

John Makina, Landedirektør for Oxfam i Malawi

//

Hvis amerikanere vil udleve **den amerikanske drøm**, bør de **rejse til Danmark**.

RICHARD WILKINSON
MEDFORFATTER AF BOGEN
THE SPIRIT LEVEL³⁶

//

Mange føler, at en vis ulighed er acceptabel, så længe dem, der arbejder og studerer flittigt, kan få succes og blive rigere. Denne idé ligger dybt i den folkelige kultur, og bekræftes overalt i verden af en stribe Hollywood-film, der udspreder myten om den amerikanske drøm om at arbejde sig op fra trange kår og blive rig. Virkeligheden i lande med ekstrem ulighed er imidlertid, at de riges såvel som de fattiges børn i det store hele kommer til at overtage deres forældres position i det økonomiske hierarki – uanset deres potentiale eller hvor hårdt de arbejder.

Forskere har påvist, at i de 21 lande, der er data fra, er ekstrem ulighed stærkt forbundet med lav social mobilitet³⁷. Hvis man i et stærkt ulige samfund er født fattig, vil man formentlig dø fattig, og ens børn og børnebørn vil også blive fattige. I Pakistan vil f.eks. en dreng født på landet med en far fra den fattigste femtedel af befolkningen kun have 1,9% chance for nogensinde selv at tilhøre den rigeste femtedel³⁸. I USA vil næsten halvdelen af alle børn af forældre med lav indkomst selv få en lav indkomst som voksne³⁹.

Overalt i verden er ulighed en hån mod milliarder af fattige menneskers ambitioner og håb. Uden politisk indgriben til fordel for almenvællet vil den sociale arv af privilegier eller afsavn gå videre i generationer.

Ulighed truer samfundet

For tredje år i træk har World Economic Forums Global Risks undersøgelse konkluderet, at voldsomme indkomstforskelle er blandt de allerstørste farer for verden i det kommende årti⁴⁰. Et stadig større bevismateriale påviser endvidere, at økonomisk ulighed er forbundet med en række sociale og sundhedsmæssige problemer, herunder sindslidelser og voldelige forbrydelser⁴¹. Det gælder både i rige og i fattige lande, og det har negative konsekvenser for de rigeste såvel som de fattigste⁴². Ulighed skader alle.

En kvinde går forbi to svært bevæbnede politimænd på vagt uden for et stormagasin i Manhattan, USA(2008).

Foto: Pano/Martin Roemers

Mordraten er næsten fire gange højere i lande med ekstrem økonomisk ulighed end i lande, hvor goderne er mere ligeligt fordelt⁴³. Latinamerika – den mest ulige og usikre region i verden⁴⁴ – illustrerer denne tendens klart⁴⁵. Her findes 41 af verdens 50 farligste storbyer⁴⁶, og mellem 2000 og 2010 blev der begået en million mord⁴⁷. Lande med stor ulighed er farlige at bo i.

Mange af landene med størst ulighed er også ramt af konflikter eller anden ustabilitet. Udover en række politiske faktorer var spændingerne under overfladen i det syriske samfund op til 2011 i et vist omfang drevet af stigende ulighed, idet lavere subsidier på basale varer samt personalenedskæringer i den offentlige sektor påvirkede nogle grupper mere end andre⁴⁸.

Selvom ingen har glæde af at leve i et ulige samfund, er det de fattigste, der lider mest. De beskyttes kun i ringe grad af politiet og retsvæsenet, bor ofte i sårbare omgivelser og har ikke råd til private sikkerhedsforanstaltninger. Når ulykken er ude, bliver mennesker uden rigdom og magt hårdest ramt, og har sværest ved at komme på fode igen.

Lighedsinstinktet

Psykologiske tests har bevist, at mennesker instinktivt føler, der er noget galt med stor ulighed.

Eksperimenterende forskning har påvist, hvor meget retfærdighed betyder for de fleste individer – i modsætning til den fremherskende tese om, at mennesket per instinkt fokuserer på egne interesser⁵⁰. En undersøgelse i 2013 i seks lande (Spanien, Brasilien, Indien, Sydafrika, Storbritannien og USA) viste, at befolkningsflertallet anser skellet mellem de rigeste og resten af samfundet for at være for stort. I USA foretrak 92% af de adspurgte en mere ligelig indkomstfordeling på linje med Sveriges frem for den, der gælder i USA⁵¹.

Overalt i verden forekommer et bemærkelsesværdigt sammenfald mellem religion, litteratur, folkevisdom og filosofi omkring det synspunkt, at det ekstreme skel mellem rige og fattige i sig selv er uretfærdigt og amoralsk. Denne bekymring går igen på tværs af kulturer og samfund, hvilket peger på en fundamental menneskelig præference for retfærdighed og lighed.

//

Intet samfund kan bære så stor en **stigning i uligheden**. Faktisk er det aldrig før sket i historien, at rigdom blev akkumuleret i en sådan grad, **uden at treforkene kom frem**.

NICK HANAUER
AMERIKANSK MILLIARDÆR OG
IVÆRKSÆTTER⁴⁹

//

//

At være rig og hædret i et uretfærdigt samfund er en skændsel.

MAHATMA GANDHI

//

Hvorfor er uligheden steget eksplosivt?

Mange tror, at ulighed er mere eller mindre uundgåelig eller en nødvendig konsekvens af globalisering og teknologisk fremgang. Men erfaringer fra forskellige lande gennem tiderne har vist, at ulighed i virkeligheden udspringer af bevidste politiske og økonomiske valg. Der er to stærke økonomiske og politiske kilder til ulighed, der langt hen ad vejen kan forklare de ekstremer, vi ser i dag: Markedsfundamentalisme og den økonomiske elites magtposition.

Markedsfundamentalisme: Vor tids opskrift på ulighed

I løbet af de sidste tre hundrede år har markedsøkonomien bragt velstand og et værdigt liv for hundrede millioner af mennesker i Europa, Nordamerika og Østasien. Men som økonomen Thomas Piketty påviser i *Kapitalen i det 21. århundrede*, har markedsøkonomi uden regeringsindgreb tendens til at koncentrere velstanden hos et lille mindretal og få uligheden til at stige⁵².

Ikke desto mindre har økonomisk tænkning i nyere tid været præget af en markedsfundamentalistisk tilgang, der fastholder, at vedvarende økonomisk vækst kun kan skabes ved at mindske regeringens indblanding og overlade markedet til sig selv. Det underminerer imidlertid den regulering og beskatning, der er nødvendig for at få styr på uligheden.

Vi kan lære meget af den nyere historie. I 1980'erne og 1990'erne medførte gældskrisen i Latinamerika, Afrika, Asien og den tidligere Østblok, at lande blev udsat for et sandt bombardement af deregulering, nedskæringer, privatisering, liberalisering af finansmarked og handel, gavmilde skattelettelser til store virksomheder og rige individer, samt et "kapløb mod bunden" for at svække arbejdstagerrettigheder. Resultatet var større ulighed. I 2000 havde uligheden i Latinamerika nået sit højeste niveau nogensinde, idet de fleste latinamerikanske lande havde oplevet en stigning i uligheden over de foregående to årtier⁵⁴. Det anslås, at over halvdelen af denne periodes stigning i fattigdommen skyldtes omfordeling af velstand til fordel for de rigeste⁵⁵. I Rusland blev indkomstiligheden næsten fordoblet i de 20 år efter 1991, hvor økonomiske reformer fokuserede på liberalisering og deregulering^{56, 6}.

Kvinder rammes hårdest af markedsfundamentalistisk politik. De taber mest, når arbejdsrettigheder udvandes – f.eks. ved bortfald af betalt barselsorlov og ret til ferie – eller når offentlige tjenesteydelser forringes og øger kvinders ulønnede pasningsbyrde. Og eftersom kvinder og børn har relativt størst gevinst af offentlig service som sundhedsvæsen og gratis uddannelse, rammes de hårdest, når der skæres ned.

Selvom markedsfundamentalismen var blandt hovedårsagerne til den seneste globale økonomiske krise, tegner den fortsat det fremherskende ideologiske verdensbillede og øger stadig uligheden. Den var inspirationskilden for de betingelser, der blev pålagt gældsplagede europæiske lande, nemlig deregulering, privatisering, nedskæringer på velfærdsydelser til de fattigste og skattelettelser til de rigeste. Uligheden kan ikke kureres, så længe landene tvinges til at sluge en sådan medicin.

//

En af **skavankerne ved markedsfundamentalismen** er, at den negligerer indkomstfordelingen og opfattelsen af, hvad der udgør et **godt eller retfærdigt samfund**.

JOSEPH STIGLITZ⁵³

//

//

Ligesom **enhver revolution fortærer sine egne børn, kan ukontrolleret markedsfundamentalisme fortære den sociale kapital**, der er afgørende for kapitalismens egen dynamik på længere sigt.

MARK CARNEY
DIREKTØR, BANK OF
ENGLAND (STORBRITANNIENS
CENTRALBANK)⁵⁷

//

Elitens magtdominans øger uligheden

Den økonomiske og politiske elites dominans har i lang tid forstærket uligheden. Penge kan købe politisk indflydelse, som de rigeste og mest magtfulde bruger til at befæste deres privilegier. Lighed for loven kan også være til salg – legalt eller illegalt – idet sagsomkostninger og adgang til de bedste advokater sikrer straffrihed til dem, der har magt. Det kommer også til udtryk i vore dages skæve skattepolitik og svage reguleringer, der fravrister landene indtægter af vital betydning for offentlig service, fremmer korruption og svækker regeringernes evne til at bekæmpe fattigdom og ulighed⁵⁸.

Eliten i både fattige og rige lande udnytter deres større politiske indflydelse til at begunstige sig selv i form af skattefritagelse, favorable kontrakter, jordrettigheder og statsstøtte, mens de blokerer for politiske tiltag til styrkelse af flertallets rettigheder. I Pakistan ejer parlamentarikerne i gennemsnit 900.000 dollars, men få af dem betaler skat⁵⁹. Det underminerer investeringer i sektorer som uddannelse, sundhedsvæsen og mindre landbrugsvirksomhed, der kan spille en afgørende rolle i redueringen af ulighed og fattigdom.

Store virksomheders massive lobbyvirksomhed for at bøje reglerne til deres fordel har øget koncentrationen af penge og magt. Finansielle institutioner bruger over 120 millioner euro om året på en hær af lobbyister, der skal påvirke EU-politikken i deres retning⁶⁰.

Mange af de rigeste mennesker har skabt deres formue med eksklusive regeringskoncessioner og privatiseringer affødt af markedsfundamentalisme. Privatisering i Rusland og Ukraine efter kommunismens fald gjorde politiske insidere til milliardærer fra den ene dag til den anden. Carlos Slim skabte sine mange milliarder ved at sikre sig monopolrettigheder over Mexicos telekommunikation, da den blev privatiseret i 1990erne⁶¹.

Markedsfundamentalisme og elitens politiske dominans har forværret økonomisk ulighed og undermineret regler, der giver de fattigste, de mest marginaliserede samt kvinder og børn en fair chance.

HVORDAN GØRES DER OP MED EKSTREM ULIGHED?

Den fortsatte stigning i økonomisk ulighed i hele verden er ikke uundgåelig. Den udspringer af bevidste politiske valg. Regeringer kan starte med at reducere ulighed ved at afvise markedsfundamentalisme, modsætte sig magtfulde eliters særinteresser, ændre de regler og systemer, der har medført eksplosionen i ulighed og skabe mere lige vilkår gennem politiske tiltag til omfordeling af penge og magt.

//

Vi kan have **demokrati** her i landet, eller vi kan have **stor rigdom** koncentreret på få hænder. Men **vi kan ikke have begge dele**.

LOUIS D. BRANDEIS
TIDLIGERE HØJESTERETSDOMMER
USA

//

//

Uden bevidst politisk indgriben har **stor ulighed tendens til at være selvforstærkende**. Det fører til udviklingen af politiske og økonomiske institutioner, der arbejder for at opretholde **elitens politiske, økonomiske og sociale privilegier**.

DE FORENEDE NATIONERS
FORSKNINGSINSTITUT
FOR SOCIAL UDVIKLING⁶²

//

Vejen til mindre ulighed i verden

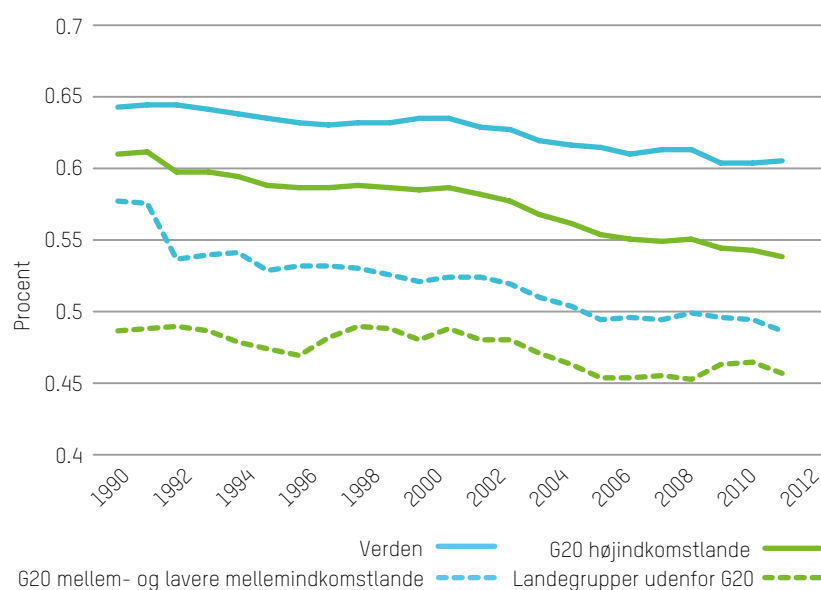
Teen høstes i Mulanje i det sydlige Malawi (2009)
Foto: Abbie Trayler-Smith

Maria bor i Malawi og arbejder som teplukker. Hendes løn ligger under grænsen for ekstrem fattigdom på 1,25 dollars om dagen per husstand, og hun kæmper for at brødføde sine to børn, der er kronisk underernærede. Men tingene er begyndt at ændre sig. I januar 2014 hævede Malawis regering mindstelønnen med ca. 24 %. En koalition ledet af Ethical Tea Partnership og Oxfam søger nye veje for at gøre anstændige arbejdsforhold bæredygtige på længere sigt⁶³.

Den forkerte vej: Mere af det samme

Indkomst fra arbejde afgør de fleste menneskers økonomiske status og fremtidige muligheder⁶⁴. Men hovedparten af verdens fattigste kan ikke undslippe fattigdommen, uanset hvor hårdt de arbejder. Alt for mange må finde sig i uværdige sultelønninger. Samtidig nyder de rigeste godt af høje og hastigt stigende lønninger og bonusser samt et betydelig afkast på deres akkumulerede rigdom og kapital. Det er opskriften på accelererende ulighed.

Arbejdsindkomst har siden 1990 udgjort en faldende andel af BNP. Tendensen er global, og gælder uanset landenes udviklingsniveau. Almindelige arbejdere får en stadigt mindre del af kagen, mens dem på toppen får mere og mere⁶⁵.

FIGUR 1: Del af løndindkomst af BNP for verden og landegrupper⁶⁶

Storbritanniens top-100 erhvervsledere tjente i 2014 131 gange så meget som deres gennemsnitlige medarbejder⁶⁷, men kun 15 af disse virksomheder har forpligtet sig til at betale deres ansatte en løn, de kan leve af⁶⁸. I Sydafrika skal en platinminearbejder arbejde i 93 år for at tjene den gennemsnitlige administrerende direktørs årsbonus⁶⁹. Det Internationale Sammenslutning af Fagforeninger ITUC anslår, at 40% af alle arbejdere hænger fast i den uformelle sektor, hvor der ikke er nogen mindsteløn, og hvor arbejdstagerrettigheder ignoreres⁷⁰.

Oxfam-forskere har konstateret ekstremt lave lønninger og usikre jobs i mellemlønde som Vietnam, Kenya og Indien samt lønninger under fattigdomsgrænsen i Malawi. Ikke desto mindre ligger denne praksis inden for landenes love⁷¹. Lønninger, man kan leve af, er en drøm for det store flertal af arbejdere i udviklingslande. Kvinder tjener endnu mindre end mænd. Med det nuværende tempo i udligning af lønforskelle mellem kønnene vil det tage 75 år at realisere princippet om lige løn for lige arbejde⁷².

Fagforeninger forbedrer arbejdernes chancer for at få en retfærdig løn. Overenskomstforhandlinger hæver typisk medlemmernes lønninger med 20%, og styrker generelt lønmodtagernes position på arbejdsmarkedet⁷³. Mange udviklingslande har dog aldrig haft stærke fagforeninger, og i nogle lande slås hårdt ned på arbejdernes ret til at organisere sig.

Den rigtige vej: Der er et alternativ

Nogle lande går imod tendensen ved at forbedre lønninger, arbejdsforhold og arbejdstagerrettigheder. I Brasilien steg mindstelønnen næsten 50% i realværdi mellem 1995 og 2011, hvilket samtidig bidrog til at mindske fattigdom og ulighed⁷⁴. Lande som Ecuador⁷⁵ og Kina⁷⁶ har ligeledes bevidst hævet lønningerne.

Fremsynede selskaber og kooperativer sætter også ind for at begrænse chefernes lønninger. Brasiliens SEMCO SA beskæftiger således over 3.000

medarbejdere i en række industrier, og ingen ansat tjener over ti gange mere end en anden⁷⁷. Tysklands Erhvervsledelseskommission foreslog at lægge låg på cheflønninger i alle tyske børsnoterede selskaber, og indrømmede, at udspillet var en reaktion på folkelig harme over umådeholden betaling af erhvervsledere.

Beskatning og investering for at rette op på uligheden

Bernarda Paniagua Santana bag disken i hendes forretning i Villa Eloisa de las Cañitas, Den Dominikanske Republik (2014).
Foto: Pablo Tosco/Oxfam

Bernarda Paniagua bor i Villa Eloisa de las Cañitas. Det er blandt de områder i Den Dominikanske Republik, der har mest fattigdom og ringest offentlig service. Hun lever af at sælge ost.

Victor Rojas bor i et af landets rigeste områder, og er direktør for en anset virksomhed. Alligevel betaler Bernarda en større procentdel af sin indkomst i direkte skatter end Victor.

Forældre i Victors nabolag kan købe den bedste uddannelse til deres børn, så de kan se frem til gode stillinger og en fremtid med velstand. Udsigterne for Bernardas børn er mindre lovende. Hendes ældste datter, Karynely, kan ikke fortsætte sine studier eller finde et godt job, fordi hun mangler de nødvendige IT-færdigheder. På hendes skole var der ingen computere.

Skattesystemet er et af de vigtigste redskaber, en regering har for at gøre noget ved ulighed. Data fra 40 lande viser potentialet for omfordeling via beskatning og offentlige investeringer i reducere af markedsdrevet indkomstmulighed⁷⁸.

Den forkerte vej: Den store skattefiasko

I udviklingslande, hvor offentlige udgifter og omfordeling er særligt afgørende, er skattesystemerne desværre tilbøjelige til at være de mest regressive⁷⁹ og dårligste til at udnytte beskatningsgrundlaget. Oxfam vurderer, at hvis lav- og mellemindkomstlande – uden at medregne Kina – gik blot halvdelen af vejen i udbedringen af deres skattesystemer, kunne de inddrive yderligere knapt en billion (altså tusind milliarder) dollars⁸⁰. Skattesystemerne formår imidlertid ikke

//

Ingen politikere taler vores sag. Det her handler ikke længere kun om, hvad det koster at køre i bus. Vi betaler høje skatter, og vi er et rigt land, men **vi kan ikke se det på vores skoler, hospitaler og veje.**

JAMAIME SCHMITT
BRASILIANSK DEMONSTRANT⁸¹

//

at håndtere fattigdom og ulighed på grund af store selskabers og rige individers uforholdsmæssige indflydelse samt bevidst mangel på global koordinering og gennemsigthed i skatteforhold.

En stor del af problemet er, at landene konkurrerer om at tilbyde de laveste selskabsskatter. Multilaterale agenturer og finansielle institutioner har opfordret udviklingslande til at tilbyde skatteincitamenter – periodevis eller permanent skattefritagelse samt frihandelszoner – for at tiltrække udenlandske investeringer. Sådanne incitamenter har taget overhånd, og underminerer beskatningsgrundlaget i nogle af de fattigste lande. I 2008-09 godkendte Rwandas regering således skattefritagelse for beløb, der – hvis de var blevet indkrævet – kunne have fordoblet budgettet for sundhed og uddannelse⁸².

Velmenende regeringer overalt i verden lammes ofte af manipulering med internationale skatteregler og mangel på koordinering. Ingen regering kan på egen hånd forhindre gigantselskaber i at udnytte fraværet af et globalt beskatningssamarbejde. Disse firmaer kan ansætte en hær af regnskabsspecialister for at minimere deres skat og dermed konkurrere på ulige vilkår med små virksomheder. Multinationale selskaber som Apple⁸³ og Starbucks⁸⁴ er blevet afsløret i skattetækning til milliarder af dollars, hvilket har fået offentligheden på banen mere end nogensinde med krav om reformer.

De rigeste enkeltpersoner kan udnytte samme smuthuller og gemmesteder. Oxfam vurderede i 2013, at verden gik glip af 156 milliarder dollars i skatteindtægter, fordi velhavende individer gemte deres formuer i udenlandske skattely⁸⁵. Warren Buffet er kendt for at kommentere det uretfærdige ved et system, der tillader ham at betale mindre i skat end hans sekretær.

Almindelige mennesker i rige såvel som fattige lande taber på skatteunddragelse. Alligevel er skattely bevidst skruet sammen for at fremme denne praksis med tilbud om diskretion, lav skat og nul krav om reel forretningsdrift for at registrere en virksomhed eller oprette en bankkonto. Et klart eksempel på denne åbenlyse skatteunddragelse er Uglan House på Caymanøerne. Som hjemsted for 18.857 virksomheder kaldte præsident Obama det for '– enten verdens største bygning eller historiens største skattefidus'⁸⁶. Skattely tillader mange svindelnumre, der rammer udviklingslande, såsom fejlagtig prisfastsættelse af transaktioner, der giver Bangladesh et årligt tab på 310 millioner dollars i selskabsskat. Det er nok til at betale næsten 20% af grundskolebudgettet i et land, der kun har én lærer for hver 75 grundskoleelever⁸⁷.

Den rigtige vej: Håb om en mere retfærdig fremtid

Nogle lande vælger den rigtige vej med en skattepolitik, der bekæmper ulighed. Efter at have valgt en ny præsident i 2012 indførte Senegal en ny skattelov for at inddrive penge fra rige individer og virksomheder til betaling af offentlig service⁸⁸.

Den internationale konsensus rykker sig også. OECD har igangsat projektet 'Base Erosion og Profit Shifting (BEPS)'⁸⁹ for at imødegå udhulingen af beskatningsgrundlaget og selskabernes skattetækning. Trods begrænsningerne i denne proces, viser den kendsgerning, at G8, G20 og OECD satte emnet på dagsordenen, at man er enig om, skattesystemet trænger til

//

Hvordan folk beskattes, hvem beskattes og hvad der beskattes siger mere om et samfund end noget andet.

CHARLES ADAMS⁹²

//

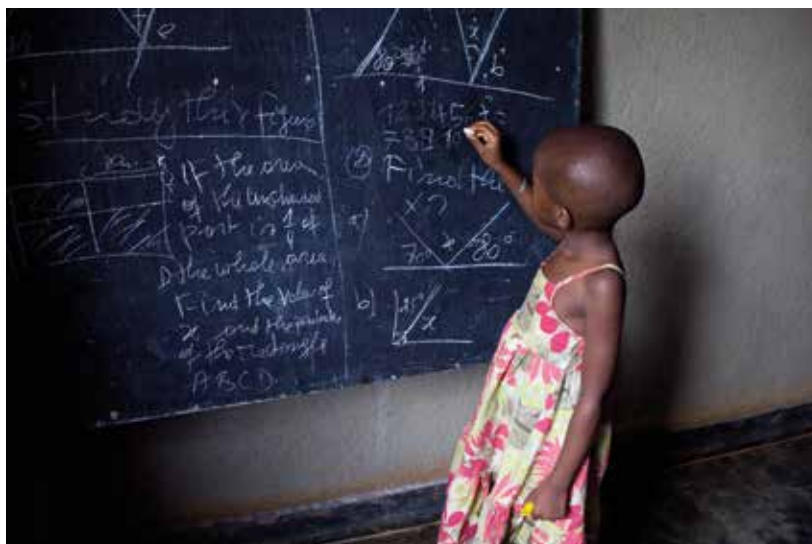
radikale reformer. IMF har reflekteret over, hvordan multinationale selskaber beskattes, og i en nylig rapport indser IMF behovet for at flytte en større del af beskatningsgrundlaget til udviklingslandene⁹⁰. Man overvejer også en "verdensomspændende enhedsbeskatning" som alternativ for at sikre, at virksomheder betaler skat, hvor de driver erhverv⁹¹. Processer i OECD, G20, USA og EU bevæger sig i retning af større gennemsigtighed og automatisk udveksling af skatteinformationer mellem lande. Det vil være med til at bekæmpe det hemmelighedskræmmeri, der gør det muligt at slippe i skat.

10 EU-lande er desuden blevet enige om at samarbejde om en finansiel transaktionsskat, som kan indbringe op til 37 milliarder euro om året⁹³. Formueskat diskuteres i nogle lande, og debatten om en global formueskat har fået nyt liv med Thomas Pikettys anbefalinger i bogen *Kapitalen i det 21. århundrede*, som fik stor offentlig og politisk opmærksomhed.

Oxfam har beregnet, at en skat på 1,5% af verdens milliardærers formue i dag kunne indbringe 74 milliarder dollars. Det ville være nok til at dække, hvad der hvert år mangler for at få alle børn i skole og levere sundhedstjenester i de 49 fattigste lande.⁹⁴

Ikke desto mindre er der magtfulde interesser, der modsætter sig reformer. Der er en fare for, man ikke får udbedret svaghederne i global skattestyring, så de rigeste virksomheder og individer frit kan fortsætte med at udnytte smuthuller og undgå at betale deres del.

Sundhed og uddannelse: Stærke våben i kampen mod ulighed

Hamida Cyimana på 6 år regner på tavlen, Kigali, Rwanda (2012).
Foto: Simon Rawles/Oxfam

Babena Bawa var en bonde fra Wa East distriktet i Ghana, et område uden hospitaler og uddannede læger og med blot én sygeplejerske for hver 10.000 beboere. I maj 2014 døde Babena af et slangebids, fordi lokale sundhedscentre ikke havde den modgift på lager, som kunne have reddet hans liv. Samtidig kunne den ghanesiske præsidentkandidat, Nana Akufo-Addo, sidste år flyve til London for at få specialistbehandling for hjerteproblemer.

Når der skaffes klinikker og klasseværelser, læger og medicin, mindskes forskellene i livsmuligheder, mens folk får redskaber til at udfordre de regler, der opretholder økonomisk ulighed. Gratis offentligt sundhedsvæsen og uddannelse er ikke kun en menneskeret, men retter også op på de værste effekter af vore dages skæve fordeling af indkomst og formue.

I perioden 2000-2007 var OECD-landenes indkomstilighed gennemsnitligt 20% lavere takket være den "indirekte indkomst", borgerne modtager i form af offentlig service⁹⁵. I fem Latinamerikanske lande (Argentina, Bolivia, Brasilien, Mexico og Uruguay) har indirekte indkomst alene fra sundhedsvæsen og uddannelse mindsket uligheden et sted mellem 10 og 20%⁹⁶. Uddannelse har spillet en væsentlig rolle i reducere af uligheden i Brasilien⁹⁷, og har bidraget til at fastholde en lav indkomstilighed i Sydkorea⁹⁸.

Den forkerte vej: Brugerbetaling, privatisering og medicin for de få

Uligheden øges, når regeringer plejer særinteresser og tager dårlige politiske beslutninger – især brugerbetaling for sundhedsydelser og uddannelse samt privatisering af offentlig service. Desværre må mange lande døje med sådanne politiske tiltag, der går den forkerte vej.

Når offentlig service koster penge for brugerne, mister millioner af almindelige kvinder og mænd deres adgang til lægehjælp og uddannelse. Brugerbetaling blev anbefalet af Verdensbanken i mange år. Det var en fejl, som Verdensbankens præsident nu siger, var drevet af ideologi. Men brugerbetaling eksisterer fortsat på trods af skadevirkningerne. Hvert år skubbes 100 millioner mennesker ud i fattigdom, fordi de selv skal til lommerne for at gå til lægen⁹⁹. I Ghana koster det de fattigste familier 40% af deres husstandsindkomst at sende et enkelt barn til den billigste privatskolekæde, Omega Schools¹⁰⁰. Det går hårdest ud over kvinder og piger, når der indføres brugerbetaling for offentlig service.

Betydelige beløb, der kunne have været investeret i serviceydelser til begrænsning af ulighed, anvendes i stedet til skattelettelser og offentlige-private partnerskaber. I Indien har talrige privathospitaler fået skattelettelser til gengæld for gratis behandling af fattige patienter, men de har ikke overholdt deres del af aftalen¹⁰¹. Lesothos Queen Mamohato Memorial Hospital i hovedstaden Maseru drives som et offentligt-privat partnerskab, der i øjeblikket koster halvdelen af det samlede offentlige sundhedsbudget, og forventes at blive endnu dyrere fremover. Det efterlader færre penge til landområdernes sundhedsvæsen, der benyttes af de fattigste mennesker, og forøger afstanden mellem rig og fattig yderligere¹⁰².

Selvom det beviseligt forværrer uligheden, presser regeringer i rige lande og donoragenturer som Storbritannien, USA og Verdensbanken på for at udvide den private sektors involvering i offentlig service¹⁰³. Den private sektor er for dyr og uinteressant for de fattigste mennesker. Desuden kan den underminere velhavende personers opbakning til offentlig service ved at skabe et todelt system, hvor de foretrækker private løsninger, og derfor bliver uvillige til at betale for offentlig service via skatten. I tre asiatiske lande, der har opnået eller er tæt på at opnå sygesikring til alle – Sri Lanka, Malaysia og Hong Kong – bruger de fattigste mennesker stort set ikke private sundhedstjenester¹⁰⁴. Private løsninger begunstiger de rigeste frem for dem, der har størst behov, og øger dermed den økonomiske ulighed.

//

Jeg skulle opereres for grå stær. De fortalte mig, det kostede 7.000 egyptiske pund. Jeg havde kun 7, så jeg besluttede mig for at blive blind.

60-ÅRIG KVINDE I
FJERNTLIGGENDE LANDSBY I
EGYPTEN

//

Nationale politikker modarbejdes også af internationale regler. Klausuler om intellektuel ejendomsret i de nuværende handels- og investeringsaftaler får medicinpriserne til at stige, så kun de rigeste har råd til behandling. De 180 millioner, der har Hepatitis C, dør med konsekvenserne, eftersom hverken patienter eller stater i udviklingslandene har råd til den medicinpris på 1.000 dollars om dagen, der er konsekvensen af disse regler¹⁰⁵.

Den rigtige vej: Almenvellet i første række

Rundt omkring i verden findes gode eksempler på, at udvidet offentlig service reducerer ulighed.

Den stigende prioritering af sygesikring til alle kan forbedre adgangen til sundhedsvæsenet og mindske uligheden. Verdensbankens præsident, Jim Yong Kim, har gjort det klart, at sygesikring for alle er afgørende for at bekæmpe ulighed: "Det er af central betydning for at nå [Verdensbankens] globale mål om at udrydde ekstrem fattigdom inden 2030 og øge fælles velstand."¹⁰⁶ Fremstormende økonomier som Kina, Thailand, Sydafrika og Mexico er i fuld gang med at øge offentlige investeringer i sundhed, og mange lavindkomstlande har mindsket uligheden ved at indføre skatteyderfinansieret sygesikring. Inden for det første år halverede Thailands nye sygesikringsordning det beløb, de fattigste brugte på sundhedspleje, og reducerede desuden børne- og mødre dødeligheden¹⁰⁷.

Medicinalfirmaers insisteren på at forbyde medicin til overkommelige priser er også blevet overvundet i flere tilfælde. Leukæmipatienter kan nu få kopiudgaver af kræftbehandlingen Glivec®/Gleevec® til blot 175 dollars om måneden. Det er næsten 15 gange mindre end de 2.600 dollars, Novartis forlanger – takket være Indiens Højesterets afvisning af en patentansøgning på lægemidlet¹⁰⁸.

Siden bevægelsen "Uddannelse for Alle" (Education for All) blev lanceret og FN's 2015-mål blev vedtaget i år 2000, har verden oplevet imponerende fremgang inden for grundskoleundervisning, idet millioner af fattige børn for første gang kommer i skole. I Uganda steg antallet af skolebørn fra det ene år til det andet med 73% – fra 3,1 millioner til 5,3 millioner – efter afskaffelse af skolepenge¹⁰⁹.

Det afgørende er nu at forbedre undervisningens kvalitet ved hjælp af tilstrækkelige investeringer i uddannede lærere, faciliteter og materialer, så man får størst muligt udbytte af de lovende tiltag. Desuden er det vigtigt at nå ud til de mest marginaliserede børn, der risikerer at gå glip af undervisningen. Selvom der resterer mange udfordringer, er der opmuntrende eksempler på fremskridt. Således har Brasilien gennemført reformer, der øger adgangen til kvalitetsuddannelse og tildeler flere midler til fattige børn – ofte af indiansk eller afrikansk afstamning¹¹⁰. Det har siden midten af 1990'erne været med til at mindske uddannelseskloften mellem rige og fattige, idet den gennemsnitlige skolegang for de fattigste 20% af børnene er fordoblet fra fire til otte år¹¹¹.

Skatteindtægter og langsigtet, pålidelig bistand er afgørende for at gøre de fattigste lande i stand til at øge investeringerne i ulighedsbekæmpende sundhedsvæsen og uddannelse. Det kan også modvirke elitens politiske dominans, der koncentrerer rigdommene. I Rwanda har ulandsbistand i form af budgetstøtte således fået regeringen til at afskaffe skolepenge og behandle flere mennesker med Hiv og aids¹¹². USA satser på at målrette sin bistand til kommuner i fattige egne af Ghana og støtte bønder i at holde politikerne ansvarlige.

//

Vi plejede kun et se fire-fem fødende kvinder om måneden, og nu kommer der over tyve. Det var dyrt at komme her på klinikken, men **nu kan kvinder komme her gratis og føde sikkert** uden at skulle vente på, deres mænd giver dem pengene.

JORDEMODER, SURKHET, NEPAL

//

Fri for frygt

Tiziwenji Tembo er 75 år og bor i Katete-distriktet i Zambia. Indtil for nyligt havde hun ingen fast indtægt, og hun og hendes børnebørn gik ofte sultne i seng. Tiziwenjis liv blev forvandlet, da en ny social sikringsordning gav hende ret til en fast pension på 12 dollars om måneden¹¹³.

Socialsikring indebærer ydelser såsom børnepenge, alderspension og arbejdsløshedsunderstøttelse. Det gør folk i stand til at leve værdige liv uden frygt for selv den værste modgang. Sådanne sikkerhedsnet afspejler et samfund, hvor man tager sig af hinanden og lader fællesskabet hjælpe de mest sårbare. Ligesom det gælder for sundhed og uddannelse, overfører socialsikring midler til dem, der har mest brug for det, modvirker vor tids skæve indkomstfordeling, og lindrer effekten af ulighed.

Nye tal viser imidlertid, at over 70% af verdens befolkning risikerer at blive tabt på gulvet, fordi de er utilstrækkeligt socialt sikrede¹¹⁴. Der er dokumentation for, at selv de fattigste lande har råd til basale sociale ordninger¹¹⁵. Lande som Brasilien og Kina har en indkomst per indbygger svarende til Europas efter Anden Verdenskrig, hvor europæernes velfærdssystemer blev grundlagt. Socialsikring for alle skal sørge for, at ingen lades i stikken eller trækkes ned i sølet, fordi de ikke befinder sig højt nok i den økonomiske rangorden.

Opnåelse af økonomisk lighed for kvinder

Bin Deshwari og Girjar fra organisationen Samarpan Jan Kalayan Samiti taler ved et møde i Konch, Uttar Pradesh, Indien (2007).

Foto: Rajendra Shaw/Oxfam

Forkerte økonomiske beslutninger kan ramme kvinder hårdest. Når den førte politik ikke tager hensyn til kvinder og piger, kan regeringer uforvarende komme til at forstærke uligheden mellem kønnene.

I Kina blev succesrige bestræbelser på at skabe nye jobs til kvinder således modvirket af nedskæringer i stats- og arbejdsgiverstøtte til børnepasning og ældrepleje, hvilket øgede kvindernes ulønnede arbejdsbyrde¹¹⁶. Ifølge undersøgelser af sparepolitikens virkning i Europa¹¹⁷, havde småbørns mødre mindre sandsynlighed for at blive ansat efter finanskrisen, mens der var større sandsynlighed for, at dette skyldtes nedskæringer i pasnings- og plejeservicen¹¹⁸. En nylig undersøgelse i Ghana konstaterede ligeledes, at indirekte afgifter på petroleum, der bruges til madlavning i husholdninger med lav indkomst, hovedsageligt betales af kvinder¹¹⁹.

God politik kan fremme kvinders økonomiske ligestilling

Mange af de politikker, der reducerer økonomisk ulighed, såsom gratis offentlig service og mindsteløn, fremmer også ligestillingen mellem kønnene. I Sydafrika har et nyt børnebidrag til dem fra fattige husstande, der bærer hovedansvaret for at tage sig af små børn, vist sig at nå bedre ud til fattige sorte kvinder på landet end tidligere indsatser, fordi regeringen nøje overvejede lovens virkning for henholdsvis mænd og kvinder¹²⁰. I Quebec har forhøjelse af statsstøtte til børnepasning hjulpet ca. 70.000 flere mødre i at komme ud på arbejdsmarkedet. De øgede skatteindtægter fra disse kvinder mere end dækker omkostningerne ved programmet¹²¹. Regeringer bør føre en økonomisk politik, der sigter på at mindske afstanden mellem mænd og kvinder såvel som mellem rige og fattige.

Udfordring af den ene procent

For at få bugt med den økonomiske ulighed, der er løbet løbsk, må regeringerne tvinges til at lytte til folket, ikke til finansfyrsterne. Som historien har vist, kræver det massiv mobilisering af offentligheden. Den gode nyhed er, at borgerne over hele verden forlanger forandring – på trods af den velhavende elites politiske dominans og undertrykkelsen i mange lande. De fleste af de hundredetusinder, der gik på gaderne i protest for nylig, var frustrerede over manglen på offentlig service og vanskeligheden ved at blive hørt¹²². Meningsmålinger bekræfter denne stemning af utilfredshed rundt om i verden¹²³.

I Chile, det mest ulige land i OECD¹²⁴, blev massedemonstrationer i 2011 oprindeligt igangsat af utilfredshed med dyr uddannelse, og udviklede sig til at omfatte bekymring over den skæve velstandsfordeling og store selskabers magt¹²⁵. En sammenslutning af studerende og fagforeninger mobiliserede 600.000 mennesker til en todages strejke med krav om reformer. I slutningen af 2013 blev en ny regering valgt. Den medtog nøglepersoner fra protestbevægelserne, der var opsatte på at mindske ulighed og reformere uddannelsessystemet¹²⁶.

I starten af 2010 tvang en række offentlige protester på Island den nyvalgte regering – som havde lovet at beskytte lav- og mellemindkomstgrupper mod de værste effekter af krisen – til at sende beslutningen om at redde landets tre største kommercielle banker til folkeafstemning. 93% af islændingene afviste forslaget om, at befolkningen frem for bankerne skulle betale for konkurserne. Det førte til en bred, landsdækkende forfatningsproces, inden en folkeafstemning i 2012 godkendte den nye islandske grundlov med nye bestemmelser om lighed, informationsfrihed, folkeafstemninger, miljø og jord som offentlig ejendom¹²⁸.

Historien viser, det er muligt at frigøre sig af elitens stramme greb, når almindelige mennesker griber til handling, mens kravet om mere progressiv politik spreder sig.

//

“Folk vil ikke finde sig i, hvordan systemet gavner nogle få økonomiske grupper. **En markedsøkonomi er virkelig noget andet end et markedssamfund.**

Det, vi kræver med en uddannelsesreform, er, at staten påtager sig en anderledes rolle.”

CAMILA VALLEJO
NÆSTFORMAND FOR DE
STUDERENDES SAMMENSLUTNING
PÅ UNIVERSIDAD DE CHILE¹²⁷

//

TID TIL AT GØRE OP MED EKSTREM ULIGHED

Kvinder protesterer foran den tunesiske forfatningsgivende forsamling med krav om ligestillingstiltag i valgloven, Tunesien (2014).

Foto: Serena Tramont/Oxfam

Disse tiders ekstreme ulighed er skidt for alle: For de fattigste mennesker i samfundet – uanset om de bor i Afrika syd for Sahara eller det rigeste land i verden – er vejen ud af fattigdom til et værdigt liv grundlæggende blokeret af ekstrem ulighed.

Oxfam og IBIS opfordrer til fælles handling for at skabe et mere retfærdigt økonomisk og politisk system, der værdsætter alle borgere. Regeringer, institutioner og selskaber har et ansvar for at overvinde ekstrem ulighed. De skal også gøre noget ved de faktorer, der har ført til nutidens eksplosive udvikling af ulighed, og føre en politik, der omfordeler penge og magt fra de få til de mange.

1) Få regeringer til at arbejde for borgerne og tage sig af ekstrem ulighed

Almenvellet og håndtering af ekstrem ulighed bør være ledestjernen i alle globale aftaler og nationale politikker og strategier. Det skal gå hånd i hånd med effektiv regeringsførelse, der repræsenterer folkets vilje frem for store selskabers interesser.

Konkrete forpligtelser må omfatte: Aftale om et mål efter 2015 om senest i 2030 at udrydde ekstrem ulighed; oprettelse af nationale ulighedskommissioner; offentlighed omkring lobbyvirksomhed; ytringsfrihed og en fri presse.

2) Fremme kvinders økonomiske ligestilling og rettigheder

Økonomisk politik skal på samme tid modarbejde økonomisk ulighed og kønsdiskriminering

Konkrete forpligtelser må omfatte: Kompensation for ulønnet pasning; afskaffelse af lønforskel mellem kønnene; samme arverettigheder og ret til at eje jord for kvinder; indsamling af data for at kunne vurdere, hvordan kvinder og piger påvirkes af økonomisk politik.

3) Betal arbejdere en løn, de kan leve af, og stop cheflønningernes himmelflugt

Store selskaber har rekordhøje fortjenester i hele verden, og cheflønningerne ryger til vejrs, mens for mange mennesker må tage til takke med uanstændige arbejdsforhold og en løn, de ikke kan leve af. Det skal ændres.

Konkrete forpligtelser må omfatte: Højere mindsteløn, så man kan leve af den; en lønstruktur i virksomhederne, hvor den højeste løn ikke overstiger medianlønnen mere end 20 gange; åbenhed omkring sådanne lønforskelle i firmaerne; sikring af arbejdernes ret til at organisere sig og strejke.

4) Fordel skattebyrden retfærdigt for at udligne forskelle

For meget rigdom er koncentreret hos nogle få. Skattebyrden bæres af almindelige mennesker, mens de rigeste selskaber og individer betaler for lidt. Regeringer må handle samlet for at rette op på denne skævhed.

Konkrete forpligtelser må omfatte: Mindre beskatning af arbejde og forbrug og større beskatning af formue, kapital samt afkast på sådanne aktiver; åbenhed omkring skatteincitament; nationale formueskatter og overvejelser om en global formueskat.

5) Luk internationale smuthuller og lad skattemyndigheder samarbejde på tværs af grænser

Det nuværende økonomiske system er som skabt til at lade multinationale selskaber og rige individer slippe i skat. Indtil reglerne ændres, og der indføres en mere retfærdig global skattestyring, vil skattefiduser fortsætte med at dræne offentlige budgetter og undergrave regeringers muligheder for at rette op på ulighed.

Konkrete forpligtelser må omfatte: En reformproces, hvor udviklingslande deltager som jævnbyrdige, samt en ny global instans for skattestyring; regnskabsafleggelse land for land; offentlige registre over de egentlige ejere af selskaber; automatisk udveksling af skatteoplysninger mellem landene, herunder med udviklingslande, der ikke selv kan bidrage til en sådan udveksling; stop for brug af skattely, herunder anvendelse af sortlistning og sanktioner; skatteopkrævning fra selskaber baseret på deres reelle økonomiske aktivitet.

6) Indfør gratis offentlige serviceydelser for alle senest 2020

Sundhed og uddannelse kan være med til at mindske afstanden mellem rig og fattig, men skræbete budgetter, privatisering, brugerbetaling samt internationale regler står i vejen for fremskridt på dette felt, og bør overvindes.

Konkrete forpligtelser må omfatte: Fjerne brugerbetaling; opfylde budgetløfter; afvise nye og genoverveje eksisterende støtteordninger for private, profitdrevne sundheds- og uddannelsesleverandører; holde offentlig service og medicin uden for handels- og investeringsaftaler.

7) Indfør et nyt globalt system for forskning og produktudvikling samt for prissætning af lægemidler, så alle har råd til den medicin, de har brug for

Når intellektuel ejendomsret er det eneste incitament for forskning og produktudvikling, får store medicinalvirksomheder monopol på fremstilling og

prissætning af lægemidler. Det øger afstanden mellem rig og fattig, og sætter menneskeliv på spil. Reglerne skal laves om.

Konkrete forpligtelser må omfatte: En ny global traktat om forskning og produktudvikling; øgede investeringer i medicin, også i billigere kopiprodukter; holde regler om intellektuel ejendomsret uden for handelsaftaler.

8) Sørg for socialt sikkerhedsnet for alle

Socialsikring mindsker ulighed og udbreder et sikkerhedsnet for de fattigste og mest sårbare mennesker. Sådanne sikkerhedsnet skal dække hele befolkningen på livstid.

Konkrete forpligtelser må omfatte: Børnepasning og ældrepleje for alle, der har brug for det; garanteret minimumsindkomst med børnepenget, arbejdsløshedsunderstøttelse og pensioner til alle.

9) Brug udviklingsfinansiering på at afskaffe fattigdom og ulighed, og styrk den sociale kontrakt mellem regering og borgere

Udviklingsfinansiering kan være med til at mindske ulighed, når den målrettes til støtte for offentlige investeringer i fælles goder. Den kan også gøre det lettere at stille regeringer til ansvar over for borgerne.

Konkrete forpligtelser må omfatte: Øgede donorinvesteringer i gratis offentlig service samt mobilisering af nationale ressourcer til dette formål; evaluering af programmernes evne til at støtte borgerne i at bekæmpe ulighed og deltage i demokratiet.

NOTER

1. Baseret på: 'Figure 4.4: Levels of infant mortality rate in 2007 by province', i UNDP og Statistics South Africa, 'MDG 4: Reduce Child Mortality', http://statssa.gov.za/nss/Goal_Reports/GOAL%204-REDUCE%20CHILD%20MORTALITY.pdf
2. National Planning Commission, 'Divisive effects of institutionalised racism', <http://npconline.co.za/pebble.asp?relid=85>; og Verdensbanken (2006) 'World Development Report 2006: Equity and Development', Verdensbanken, http://www-wds.worldbank.org/external/default/WDSContentServer/IW3P/IB/2005/09/20/000112742_20050920110826/Rendered/PDF/322040World0Development0Report02006.pdf
3. Statistics South Africa (2012) 'Census 2011', <http://statssa.gov.za/publications/P03014/P030142011.pdf>
4. B. Harris et al (2011) 'Inequities in access to health care in South Africa', Journal of Public Health Policy (2011) 32, S102-23, <http://palgravejournals.com/jphp/journal/v32/n1s/full/jphp201135a.html>
5. P. Piraino (2014) 'Intergenerational earnings mobility and equality of opportunity in South Africa', Southern Africa Labour and Development Research Unit, University of Cape Town, http://opensaldru.uct.ac.za/bitstream/handle/11090/696/2014_131_Saldruwp.pdf?sequence=1
6. Verdensbanken (2006) op. cit.
7. Gini data fra Verdensbankens database. Gini koefficienten for Syd Afrika var 0.56 i 1995 og 0.63 i 2009, <http://data.worldbank.org/indicator/SI.POV.GINI>
8. B. Milanovic (2009) 'Global Inequality and the Global Inequality Extraction Ratio: The Story of the Past Two Centuries' Policy Research Working Paper 5044, Washington, D.C: Verdensbanken, <http://elibrary.worldbank.org/doi/book/10.1596/1813-9450-5044>
9. Beregninger baseret på B. Milanovic (2013) 'All the Ginis Dataset (Opdateret juni 2013)', <http://econ.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/EXTDEC/EXTRESEARCH/0,,contentMDK:22301380-pagePK:64214825-piPK:64214943-theSitePK:469382,00.html>
10. F. Alvaredo, A. B. Atkinson, T. Piketty og E. Saez (2013) 'The World Top Incomes Database', <http://topincomes.g-mond.parisschoolofeconomics.eu>
11. Warren Buffett, i et interview med CNN, september 2011.
12. Credit Suisse (2013) 'Global Wealth Report 2013', Zürich: Credit Suisse, <https://publications.credit-suisse.com/tasks/render/file/?fileID=BCDB1364-A105-0560-1332EC9100FF5C83>; og Forbes' 'The World's Billionaires', <http://forbes.com/billionaires/list> (tilgængeligt december 2013) Da disse data et par måneder senere blev opdateret af Forbes, var de rigeste allerede blevet rigere og det krævede kun de rigeste 66 individer for at være lige med den velstand de fattigste besidder. Forskellene mellem de rigeste og de fattigste er blevet mere og mere indlysende. <http://forbes.com/sites/forbesinsights/2014/03/25/the-67-people-as-wealthyasthe-worlds-poorest-3-5-billion>
13. Forbes (2014) 'The World's Billionaires', op. cit. (tilgængeligt marts 2013, marts 2014 og august 2014).
14. Forbes (2014) 'The World's Billionaires: #2 Bill Gates', <http://forbes.com/profile/bill-gates> (tilgængeligt august 2014).
15. Forbes (2014) 'The World's Billionaires', <http://forbes.com/billionaires>
16. M. Nsehe (2014) 'The African Billionaires 2014', <http://forbes.com/sites/mfonobongnsehe/2014/03/04/the-africanbillionaires-2014>; Beregninger fra L. Chandy og H. Kharas, The Brookings Institution: Ved brug af reviderede PPP beregninger fra tidligere på året, estimerer denne figur en global fattigdomsgrænse på \$1,55 pr. dag i 2005 dollars, <http://brookings.edu/blogs/up-front/posts/2014/05/05-dataextremepoverty-chandy-kharas>
17. WHO har beregnet, at yderligere \$224,5 milliarder ville have givet 49 lavindkomstlande mulighed for, at betydeligt fremskynde udviklingen mod at imødekomme sundhedsrelaterede MDG'er og at dette samtidig kunne have forhindret 22.8 millioner dødfald i disse lande. 39 ud af 49 lande ville have nået MDG 4 målet for børnedødelighed, og i mindst 22 lande ville det have været muligt at opnå deres MDG 5a mål for barselsdødelighed. WHO (2010) 'Constraints to Scaling Up the Health Millennium Development Goals: Costing and Financial Gap Analysis', Geneva: World Health Organization, http://who.int/choice/publications/d_ScalingUp_MDGs_WHO_finalreport.pdf En 1.5 procent beskatning på verdens milliardærers velstand (anvendes på formuer over \$1 mia.) mellem 2009 og 2014 ville have givet \$252 mia. Oxfam-beregninger baseret på Forbes data lalle værdier i 2005 dollars).
18. En 1.5 procent beskatning på milliardærers formuer over \$1 mia. i 2014 ville have givet \$74 mia., beregnet ved brug af Forbes formue-data fra d. 4. august 2014. Forskellen mellem at sikre den nuværende årlige finansiering af Uddannelse for Alle er ifølge UNESCO \$26 mia., og forskellen mellem at levere sundhedsydelser (herunder specifikke tiltag så som barselsdødelighed, immunitet overfor alvorlige sygdomme som HIV/AIDS, TB og malaria, og væsentlig styrkelse af sundhedssystemer for at se disse og andre indgreb leveret) i 2015 er \$37 mia. om året ifølge WHO. Se UNESCO (2014) 'Teaching and Learning: Achieving Quality for All 2013/14', EFA Global Monitoring Report, <http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002256/225660e.pdf>, og WHO (2010), op. cit.
19. For at udlede Gini-koefficienterne tog forfatterne fattigdomsoptællingen og indkomst/forbrugstals-gennemsnittet for 2010, og fastsatte hvilken Gini-koefficient er kompatibel med disse tal, hvis indkomst/forbrug har en lognormal fordeling i landet (det vil sige, hvis log indkomst/forbrug følger en klokkeformet kurve). Gini-koefficienterne var Indien (0.34), Indonesien (0.34) og Kenya (0.42). For BNP/indbyggerfremskrivningerne benyttede forfatterne IMF World Economic Outlook april 2014 aktuel-dollar PPP figurer, justeret til US CPI inflation i 2010-12. For fattigdomsfremskrivningerne benyttede forfatterne sig af fremskrivninger udført af The Brookings Institution ved brug af Brookings regneark, 'Country HC & HCR revisions - 05.14', modtaget d. 21. juli 2014; undtagen Kina, Indien, Indonesien med optælling fra L. Chandy e-mail, d. 22. juli 2014; 2010 middelværdierne fra Brookings regneark, 'Poverty means_2010', modtaget d. 22. juli 2014; omregningsfaktorer fra BNP/indbyggervækst til gennemsnits forbrugs/indkomstvækst fra L. Chandy, N. Ledlie og V. Penciakova (2013) op. cit., p.17. For disse fremskrivninger har forfatterne benyttet den globale fattigdomsgrænse på \$1.79 i 2011 dollars (\$1.55 i 2005 dollars), på grund af den forventede justering i den globale ekstreme fattigdomsgrænse (med en stigning fra \$1.25). \$1.79 blev beregnet af The Brookings Institution baseret på nye data fra Verdensbankens international prissammenligningsprogram og deres fattigdomsgrænse metodik. For yderligere information: <http://brookings.edu/blogs/up-front/posts/2014/05/05-data-extreme-poverty-chandy-kharas>
20. ibid.

21. Baseret på upublicerede beregninger fra L. Chandy ved brug af samme metodik som benyttet i L. Chandy, N. Ledlie og V. Penciakova (2013) 'The Final Countdown: Prospects for Ending Extreme Poverty By 2030', Washington, D.C.: The Brookings Institution, http://brookings.edu/~media/Research/Files/Reports/2013/04/ending%20extreme%20poverty%20chandy/The_Final_Countdown.pdf
22. Africa Progress Panel (2012) 'Jobs, Justice and Equity; Seizing Opportunities In Times of Global Change', Schweiz: Africa Progress Panel, p.6, <http://africaprogresspanel.org/publications/policy-papers/africa-progress-report-2012>
23. Africa Progress Panel (2013) 'Africa Progress Report 2013: Equity in Extractives – Stewarding Africa's natural resources for all', Geneva: Africa Progress Panel, http://africaprogresspanel.org/wp-content/uploads/2013/08/2013_APR_Equity_in_Extractives_25062013_ENG_HR.pdf
24. K. Deininger og L. Squire (1998) 'New ways of looking at old issues: inequality and growth', *Journal of Development Economics*, 57(2):259–287; A. Alesina og D. Rodrik (1994) 'Distributive Politics and Economic Growth', *The Quarterly Journal of Economics* 109(2):465–90; R. Benabou (1996) 'Inequality and Growth', Working Paper 96-22, C.V. Starr Center for Applied Economics, New York: New York University, <http://econ.as.nyu.edu/docs/i0/9383/RR96-22.PDF>; A. Banerjee og E. Duflo (2003) 'Inequality and Growth: What can the data say?', NBER Working Papers, Cambridge: National Bureau of Economic Research, <http://nber.org/papers/w7793>; J. Ostry, A. Berg og C. Tsangardies (2014) 'Redistribution, Inequality and Growth', IMF internt notat, IMF, <http://imf.org/external/pubs/ft/sdn/2014/sdn1402.pdf>; Asian Development Bank (ADB) (2014) 'ADB's support for inclusive growth', Thematic Evaluation Study, ADB, <http://adb.org/documents/adbs-support-inclusive-growth>
25. For et eksempel se: A. Berg and D. Ostry (2011) 'Warning! Inequality May Be Hazardous to Your Growth', <http://blog-imfdirect.imf.org/2011/04/08/inequalityand-growth>; T. Persson og G. Tabellini (1994) 'Is Inequality Harmful for Growth?', *American Economic Review* 84(3): 600–621; A. Alesina og D. Rodrik (1994) 'Distributive Politics and Economic Growth', *The Quarterly Journal of Economics* (1994) 109 (2): 465–90.
26. M. Kumhof og R. Rancière (2010) 'Inequality, Leverage and Crises', IMF Working Paper, IMF, <http://imf.org/external/pubs/ft/wp/2010/wp10268.pdf>
27. F. Ferreira og M. Ravallion (2008) 'Global Poverty and Inequality: A review of the evidence', Policy Research Working Paper 4623, Washington, D.C.: Verdensbankens Development Research Group Poverty Team, <http://elibrary.worldbank.org/doi/pdf/10.1596/1813-9450-4623>
28. Data baseret på Verdensbankens, 'World Development Indicators', <http://data.worldbank.org/data-catalog/worlddevelopment-indicators>
29. E. Stuart (2011) 'Making Growth Inclusive', Oxford: Oxfam International, <http://oxf.am/RHG>; R. Gower, C. Pearce og K. Raworth (2012) 'Left Behind By the G20? How inequality and environmental degradation threaten to exclude poor people from the benefits of economic growth', Oxford: Oxfam, <http://oxf.am/oQa>
30. F. Ferreira og M. Ravallion (2008) op. cit.
31. ibid.
32. R. Wilkinson og K. Pickett (2010) *The Spirit Level: Why Equality is Better for Everyone*, London: Penguin, p.59.
33. E. Godoy (2010) 'Millennium Goals Far Off for Mexico's Indigenous Population', Inter Press Service, d. 18. oktober, <http://ipsnews.net/2010/10/millennium-goals-far-off-formexicos-indigenous-population/>
34. The Demographic and Health Surveys Program, <http://dhsprogram.com/Data>
35. The Demographic and Health Surveys Program (2011) 'Ethiopia: Standard DHS, 2011', <http://dhsprogram.com/what-we-do/survey/survey-display-359.cfm>
36. R. Wilkinson (2011) 'How economic inequality harms societies', TED Talk, http://ted.com/talks/richard_wilkinson
37. M. Corak (2012) 'Inequality from Generation to Generation: The United States in Comparison', <http://mileskorak.files.wordpress.com/2012/01/inequality-from-generation-to-generation-the-united-states-in-comparison-v3.pdf>
38. S. A. Javed og M. Irfan (2012) 'Intergenerational Mobility: Evidence from Pakistan Panel Household Survey', Islamabad: Pakistan Institute of Development Economics, p.13–14, <http://pide.org.pk/pdf/PSDPS/PSDPS%20Paper-5.pdf>
39. J. Stiglitz (2012) *The Price of Inequality: How Today's Divided Society Endangers Our Future*, Penguin, p.23.
40. World Economic Forum (2014) 'Global Risks 2013', Schweiz: World Economic Forum, p.9, http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalRisks_Report_2014.pdf
41. S.V. Subramanian og I. Kawachi (2006) 'Whose health is affected by income inequality? A multilevel interaction analysis of contemporaneous and lagged effects of state income inequality on individual self-rated health in the United States', *Health and Place*, 2006 juni;12(2):141–56.
42. R. Wilkinson og K. Pickett (2010) op. cit., p.25. Wilkinson og Pickett's forskning fokuserede på OECD-lande (en gruppe rige lande), men samtidig er de negative korrelationer mellem ulighed og social velværd på samme vis gældende i fattigere lande.
43. UN Office on Drugs and Crime (UNODC) (2011) 'Global Study on Homicide', Wien: UNODC, http://unodc.org/documents/data-and-analysis/statistics/Homicide/Globa_study_on_homicide_2011_web.pdf
44. UNDP (2013) 'Human Development Report for Latin America 2013–2014', New York: UNDP, <http://latinamerica.undp.org/content/rblac/en/home/idh-regional>
45. J. Stiglitz (2012) op. cit., p.105.
46. P. Engel, C. Sterbenz og G. Lubin (2013) 'The 50 Most Violent Cities in the World', *Business Insider*, d. 27. november, <http://businessinsider.com/the-most-violent-cities-in-the-world-2013-11?op=1>
47. UNDP (2013) op. cit.
48. T. Dodge (2012) 'After the Arab Spring: Power Shift in the Middle East?', LSE Ideas, <http://lse.ac.uk/IDEAS/publications/reports/SR011.aspx>
49. N. Hanauer (2014) 'The Pitchforks are Coming ... For US Plutocrats', http://politico.com/magazine/story/2014/06/the-pitchforks-are-coming-for-us-plutocrats-108014.html#_U_S56MvdVfY
50. Latinobarometro (2013) 'Latinobarómetro Report 2013', <http://latinobarometro.org/latContents.jsp>
51. M. Carney (2014) 'Inclusive Capitalism: Creating a sense of the systemic', tale holdt af Mark Carney, Guvernør i Bank of England, på Conference on Inclusive Capitalism, London, d. 27. maj.

52. For mere om dette se: T. Piketty (2014) *Capital in the Twenty First Century*, Cambridge: Harvard University Press.
53. Tale ved åbningen af den 27. internationale kongres af CIRIEC, Sevilla d. 22.-24. september, 2008, <https://sipa.columbia.edu/sites/default/files/j.1467-8292.2009.00389.x.pdf>
54. UNCTAD (2012) 'Trade and Development Report, 2012', Geneve: United Nations, p.V, <http://unctad.org/en/pages/PublicationWebflyer.aspx?publicationid=210>
55. K. Watkins (1998) 'Economic Growth with Equity: Lessons from East Asia', Oxford: Oxfam, p.75, <http://oxf.am/RHx>
56. D. Ukhova (2014) 'After Equality: Inequality trends and policy responses in contemporary Russia', Oxford: Oxfam, <http://oxf.am/gML>
57. J. Stiglitz (2012) op. cit., p.160.
58. M.F. Davis (2012) 'Occupy Wall Street and international human rights', School of Law Faculty Publications, Paper 191, <http://hdl.handle.net/2047/d20002577>
59. S. Tavernise (2010) 'Pakistan's Elite Pay Few Taxes, Widening Gap', The New York Times, http://nytimes.com/2010/07/19/world/asia/19taxes.html?pagewanted=all&_r=0
60. M. Wolf, K. Haar og O. Hoedeman (2014) 'The Fire Power of the Financial Lobby: A Survey of the Size of the Financial Lobby at the EU level', Corporate Europe Observatory, The Austrian Federal Chamber of Labour and The Austrian Trade Union Federation, http://corporateeurope.org/sites/default/files/attachments/financial_lobby_report.pdf
61. Carlos Slim har næsten monopol på udbuddet af telefoni- og internettjenester, hvilket ar resulteret i nogle af de højeste priser i OECD, og dermed underminerer adgangen for fattige. OECD (2012) 'OECD Review of Telecommunication Policy and Regulation in Mexico', OECD Publishing, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264060111-en>
62. UNRISD (2010) 'Combating Poverty and Inequality', Geneve: UNRISD/UN Publications, <http://unrisd.org/publications/cpi>
63. IDH (2014) 'Raising wages for tea industry workers', case-studie, <http://idhsustainabletrade.com/site/getfile.php?id=497>
64. Udover de millioner af mænd og kvinder, hvis levegrundlag afhænger af lønindkomst, så er cirka 1.5 milliarder husholdninger afhængige af husmands- og familielandbrug (herunder kvægavlere, fiskere og andre små fødevarerproducenter). Oxfam arbejder i stort omfang med at støtte husmandslandbrug (se for eksempel: Oxfam (2011) 'Growing a Better Future: Food Justice in a Resource-constrained World', Oxfam, <http://oxfam.org/en/grow/countries/growing-better-future>), denne rapport beskæftiger sig primært med problemer som folk med lave indkomster i lønarbejde står over for.
65. J. Ghosh (2013) 'A Brief Empirical Note of the Recent Behaviour of Factor Shares in National Income, Global & Local Economic Review, 17(1), p.146, http://gler.it/archivio/ISSUE/gler_17_1.pdf
66. J. Ghosh (2013) op. cit.; en uddybning fra data genereret af FN's Global Policy Model (2013).
67. High Pay Centre, <http://highpaycentre.org/tilgængeligt-august-2014>.
68. Living Wage Foundation, 'Living Wage Employers', <http://livingwage.org.uk/employers>
69. P. De Wet (2014) 'Mining strike: The bosses eat, but we are starving', Mail & Guardian, <http://mg.co.za/article/2014-05-15-mining-strike-the-bosses-eat-but-we-are-starving>
70. International Trade Union Congress (2014) 'Frontlines Report', ITUC, <http://ituc-csi.org/frontlines-report-february-2014-14549?lang=en>
71. R. Wilshaw et al (2013) 'Labour Rights in Unilever's Supply Chain: From compliance to good practice', Oxford: Oxfam, <http://oxfam.org/en/research/labor-rights-unileverssupply-chain>; R. Wilshaw (2013) 'Exploring the Links between International Business and Poverty Reduction: Bouquets and beans from Kenya', Oxford: Oxfam and IPL, <http://oxfam.org/sites/oxfam.org/files/rr-exploring-links-iplpoverty-footprint-090513-en.pdf>; IDH (2013) 'Understanding Wage Issues in the Tea Industry, Oxfam and Ethical Tea Partnership', Oxford: Oxfam, <http://oxfam.org/en/grow/policy/understanding-wage-issues-tea-industry>
72. ILO (2011) 'A new era of social justice, Report of the Director-General, Report I(A)', International Labour Conference, 100th Session, Geneve, 2011.
73. L. Mishel og M. Walters (2003) 'How Unions Help all Workers', EPI, http://epi.org/publication/briefingpapers_bp143
74. Kilde: Instituto de Pesquisa Economica Aplicada, og Departamento Intersindical de Estatica e Estudos Socioeconomicas, Brazil, <http://ipeadata.gov.br>. Et online datasæt produceret af IPEA, se også: <http://dieese.org.br>
75. Economist Intelligence Unit (2013) 'Ecuador: Quick View - Minimum wage rise in the pipeline', the Economist, <http://country.eiu.com/>
76. S. Butler (2014) 'Chinese shoppers' spend could double to €3.5tn in four years', the Guardian, <http://theguardian.com/business/2014/jun/03/chinese-shoppers-spend-double-four-years-clothing-western-retailers>
77. Wagemark, 'A brief history of wage ratios', <https://wagemark.org/about/history>
78. ECLAC (2014) 'Compacts for Equality: Towards a Sustainable Future', Thirty-fifth Session of ECLAC, <http://periododesesiones.cepal.org/sites/default/files/presentation/files/ppt-pactos-para-la-igualdad-ingles.pdf>
Gini-koefficienten er et mål for ulighed, hvor en vurdering af 0 repræsenterer total ligestilling, hvor alle tager en lige andel, og en vurdering på 1 vil betyde, at én person har alt.
79. D. Itriago (2011) 'Owning Development: Taxation to fight poverty', Oxford: Oxfam, <http://oxf.am/wN4>; IMF (2014) 'Fiscal Policy and Income Inequality', IMF Policy Paper, Figure 8, Washington, D.C.: IMF, <http://imf.org/external/np/pp/eng/2014/012314.pdf>
80. Nye Oxfam beregninger baseret på IMF beregninger om skatteindsats og skattekapacitet. En simulering blev foretaget for at vurdere, hvor stor indtjening kan indsamles, hvis skatteindtægtskullet reduceres med 50 procent inden 2020. Forudsat at BNP (i nuværende \$ kurs) øges med den samme gennemsnitlige årlige vækstrate målt over en toårig periode 2011-2012; og at skattekapaciteten forbliver konstant på det samme niveau præsenteret i IMF tallene.
81. J. Watts (2013) 'Brazil protests: president to hold emergency meeting', the Guardian, <http://theguardian.com/world/2013/jun/21/brazilprotests-president-emergency-meeting>
82. Institute of Policy Analysis and Research-Rwanda (2011) 'East African Taxation Project: Rwanda Country Case Study', IPAR-Rwanda, http://actionaidusa.org/sites/files/actionaid/rwanda_case_study_report.pdf
83. Se: US Senate Committee, Homeland Security & Governmental Affairs (2013) 'Permanent Sub-Committee on Investigations,

- maj 2013 høringsrapport, d. 15. oktober 2013', <http://hsgac.senate.gov/subcommittees/investigations/media/levin-mccain-statement-on-irelands-decision-to-reform-its-tax-rules>
84. Se: Det britiske parlament, Public Accounts Committee inquiry, HM Revenue and Customs Annual Report and Accounts, Inquiry Tax Avoidance by Multinational Companies, november 2012, <http://publications.parliament.uk/pa/cm201213/cmselect/cmpubacc/716/71605.htm>
 85. For alle detaljer om Oxfam beregninger og metoder, se: Oxfam (2013) 'Tax on the 'private' billions now stashed away in havens enough to end extreme world poverty twice over', d. 22. maj, <http://oxfam.org/en/pressroom/pressreleases/2013-05-22/tax-private-billions-nowstashed-away-havens-enough-end-extreme>
 86. Præsident Obama, bemærkninger fra præsidenten om international skattereformer d. 4 maj 2009, http://whitehouse.gov/the_press_office/Remarks-By-The-President-On-International-Tax-Policy-Reform
 87. EquityBD (2014) 'Who Will Bell the Cat? Revenue Mobilization, Capital Flight and MNC's Tax Evasion in Bangladesh', Position Paper, Dhaka: Equity and Justice Working Group, <http://equitybd.org/onlinerecords/mnutaxjustice>; se også: C. Godfrey (2014) 'Business among friends: Why corporate tax dodgers are not yet losing sleep over global tax reform', Oxford: Oxfam, <http://oxf.am/chP>
 88. Analyse fra Forum Civil, Oxfams partner i Senegal, der arbejder med retfærdig beskatning, <http://forumcivil.net/programme-craft>
 89. For flere detaljer se: C. Godfrey (2014) op. cit.
 90. IMF (2014) 'Spillovers in International Corporate Taxation', IMF Policy Paper, <http://imf.org/external/np/pp/eng/2014/050914.pdf>
 91. S. Picciotto, 'Towards Unitary Taxation of Transnational Corporations', Tax Justice Network, (december 2012), http://taxjustice.net/cms/upload/pdf/Towards_Unitary_Taxation_1-1.pdf
 92. C. Adams (1993) For Good and Evil: The Impact of Taxes on the Course of Civilization, Lanham: Madison Books.
 93. Europa-Kommissionen har foreslået en skat på 0.1 procent på transaktioner af aktier og obligationer og 0.01 procent på derivater. Se: http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/other_taxes/financial_sector/index_en.htm; The German Institute for Economic Research (DIW) har beregnet, at dette ville give € 37.4 mia., http://diw.de/documents/publikationen/73/diw_01.c.405812.de/diwkompakt_2012-064.pdf
 94. En 1.5 procent beskatning på milliardærers formuer over \$1 mia. i 2014 ville have givet \$74 mia., beregnet ved brug af Forbes formue-data fra d. 4. august 2014. Forskellen mellem at sikre den nuværende årlige finansiering af Uddannelse for Alle er ifølge UNESCO \$26 mia., og forskellen mellem at levere sundhedsydelse (herunder specifikke tiltag så som barselsdødelighed, immunitet overfor alvorlige sygdomme som HIV/AIDS, TB og malaria, og væsentlig styrkelse af sundhedssystemer for at se disse og andre indgreb leveret) i 2015 er \$37 mia. om året ifølge WHO. Se UNESCO (2014) 'Teaching and Learning: Achieving Quality for All 2013/14', EFA Global Monitoring Report, <http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002256/225660e.pdf>, og WHO (2010), op. cit.
 95. G. Verbist, M. F. Förster og M. Vaalavuo (2012) 'The Impact of Publicly Provided Services on the Distribution of Resources: Review of New Results and Methods', OECD Social, Employment and Migration Working Papers, No. 130, OECD Publishing, p.60, http://oecdilibrary.org/socialissues-migration-health/the-impact-of-publicly-provided-services-on-the-distribution-of-resources_5k9h363c5szq-en
 96. N. Lustig (2012) 'Taxes, Transfers, and Income Redistribution in Latin America', Inequality in Focus 1(2): juli 2012, Verdensbanken, <http://siteresources.worldbank.org/EXTPOVERTY/Resources/InequalityInFocusJuly2012FINAL.pdf>
 97. OECD Secretariat (2010) 'Growth, Employment and Inequality in Brazil, China, India and South Africa: An Overview', OECD, <http://oecd.org/employment/emp/45282661.pdf>. Yderligere har Ramos vist, at mellem 1995 og 2005 var uddannelse den vigtigste faktor i faldet i indkomst-ulighed i Brasilien. Se: Ramos (2006) 'Desigualdade de rendimentos do trabalho no Brasil, de 1995 a 2005' in R. Barros, M. Foguel og G. Ulysea (red.) Sobre a recente queda da desigualdade de renda no Brasil, Brasília: IPEA.
 98. H. Lee, M. Lee og D. Park (2012) 'Growth Policy and Inequality in Developing Asia: Lesson from Korea', ERIA Discussion Paper Series, <http://eria.org/ERIA-DP-2012-12.pdf>
 99. K. Xu et al (2007) 'Protecting households from catastrophic health spending', Health Affairs, 26(4): 972-83.
 100. C. Riep (2014) 'Omega Schools Franchise in Ghana: "affordable" private education for the poor or forprofitteering?' i l. Macpherson, S. Robertson og G. Walford (red.) (2014) Education, Privatisation and Social Justice: case studies from Africa, South Asia and South east Asia, Oxford: Symposium Books, <http://symposium-books.co.uk/books/bookdetails.asp?bid=88>
 101. Research foretaget af Justice Qureshi konkluderede, at Indiens virksomhedsejede hospitaler er 'pengeskabende maskiner'. Fra Qureshi, A.S. (2001) 'High Level Committee for Hospitals in Delhi', New Delhi: Upubliceret rapport fra regeringen i Delhi.
 102. Marriott (2014) 'A Dangerous Diversion: will the IFC's flagship health PPP bankrupt Lesotho's Ministry of Health?', Oxford: Oxfam, <http://oxf.am/5QA>
 103. Marriott (2009) 'Blind Optimism: Challenging the myths about private health care in poor countries', Oxford: Oxfam, <http://oxf.am/QKQ>; Verdensbanken (2008) 'The Business of Health in Africa : Partnering with the Private Sector to Improve People's Lives', International Finance Corporation, Washington, DC: Verdensbanken, <http://documents.worldbank.org/curated/en/2008/01/9526453/business-health-africapartnering-private-sector-improve-peoples-lives>
 104. R. Rannan-Eliya og A. Somantnan (2005) 'Access of the Very Poor to Health Services in Asia: Evidence on the role of health systems from Equitap', UK: DFID Health Systems Resource Centre, <http://eldis.org/go/home&id=19917&type=Document#.VBbtVsJdVfY>
 105. Cha og A. Budovich (2012) 'Sofosbuvir: A New Oral Once-Daily Agent for The Treatment of Hepatitis C Virus Infection', Pharmacy & Therapeutics 39(5): 345-352, <http://ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4029125>
 106. Tale af Verdensbankens direktør Jim Yong Kim ved Japans regering og Verdensbankens konference om universel sundhedsdækning, Tokyo, d. 6. december 2013, <http://worldbank.org/en/news/speech/2013/12/06/speech-world-bankgroup-president-jim-yong-kim-government-japanconference-universal-health-coverage>
 107. S. Limwattananon et al (2011) 'The equity impact of Universal Coverage: health care finance, catastrophic health expenditure, utilization and government subsidies in Thailand', Consortium for Research on Equitable Health Systems, Ministry of Public Health, <http://r4d.dfid.gov.uk/>

Output/188980

108. Se: BBC News, Business (2013) 'Novartis: India rejects patent plea for cancer drug Glivec', d. 1. april, <http://bbc.co.uk/news/business-21991179>
109. L. Bategeka og N. Okurut (2005) 'Universal Primary Education: Uganda', Policy brief 10, London: Overseas Development Institute, <http://odi.org/sites/odi.org.uk/files/odi-assets/publications-opinion-files/4072.pdf>
110. Bruns, D. Evans og J. Luque (2012) 'Achieving World Class Education in Brazil: The Next Agenda', Washington D.C.: Verdensbanken, http://siteresources.worldbank.org/BRAZILINPOREXTN/Resources/3817166-1293020543041/FRReport_Achieving_World_Class_Education_Brazil_Dec2010.pdf
111. K. Watkins og W. Alemayehu (2012) 'Financing for a Fairer, More Prosperous Kenya: A review of the public spending challenges and options for selected Arid and Semi-Arid counties', The Brookings Institution, <http://brookings.edu/research/reports/2012/08/financing-kenya-watkins>
112. G. Ahobamuteze, C. Dom og R. Purcell (2006) 'Rwanda Country Report: A Joint Evaluation of General Budget Support 1994–2004', https://gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/67830/gbs-rwanda.pdf
113. Z. Chande (2009) 'The Katete Social Pension', upubliceret rapport udarbejdet til HelpAge International, citeret i S. Kidd (2009) 'Equal pensions, Equal rights: Achieving universal pension coverage for older women and men in developing countries', Gender & Development, 17:3, 377–88, <http://dx.doi.org/10.1080/13552070903298337>
114. ILO (2014) 'World Social Protection Report 2014/15: Building economic recovery, inclusive development and social justice', Geneve: ILO, http://ilo.org/global/research/globalreports/world-social-security-report/2014/WCMS_245201/lang--en/index.htm
115. ILO (2008) 'Can low-income countries afford basic social security?', Social Security Policy Briefings, Geneve: ILO, http://ilo.org/public/libdoc/ilo/2008/108B09_73_engl.pdf
116. S. Wakefield (2014) 'The G20 and Gender Equality: How the G20 can advance women's rights in employment, social protection and fiscal policies', Oxford: Oxfam International og Heinrich Böll Foundation, p.7, <http://oxf.am/m69>
117. Se: A. Elomäki (2012) 'The price of austerity – the impact on women's rights and gender equality in Europe', European Women's Lobby, http://womenlobby.org/spip.php?action=acceder_document&arg=2053&cle=71883f01c9eac4e73e839bb512c87e564b5dc735&file=pdf%2Fthe_price_of_austerity_-_web_edition.pdf
118. Elomäki (2012) op. cit. I 2010 var beskæftigelsesfrekvensen for kvinder med småbørn 12.7 procent lavere end for kvinder uden børn, sammenlignet med, at tallet var 11.5 procent lavere i 2008. I 2010 var 28.3 procent af kvinders økonomiske inaktivitet og deltidsarbejde begrundet med mangel på ældrepleje, sammenlignet med 27.9 procent i 2009. I nogle lande er konsekvenserne af den manglende ældrepleje steget betydeligt. I Bulgarien var tallet steget til 31.3 procent i 2010 fra 20.8 procent i 2008; i Tjekkiet var den steget til 16.7 procent fra 13.3 procent.
119. Osei-Akoto, R. Darko Osei og E. Aryeetey (2009) 'Gender and Indirect tax incidence in Ghana', Institute of Statistical, Social and Economic Research (ISSER) University of Ghana, henvist til i J. Leithbridge (2012) 'How women are being affected by the Global Economic Crisis and austerity measures', Public Services International Research Unit, University of Greenwich, http://congress.world-psi.org/sites/default/files/upload/event/EN_PSI_Crisis_Impact_Austerity_on_Women.pdf
120. Elson og R. Sharp (2010) 'Gender-responsive budgeting and women's poverty', i: S. Chant (red.) (2010) International Handbook of Gender and Poverty: Concepts, Research, Policy, Cheltenham: Edward Elgar, p.524–25.
121. P. Fortin, L. Godbout og S. St-Cerny (2012) 'Impact of Quebec's Universal Low Fee Childcare Program on Female Labour Force Participation, Domestic Income and Government Budgets', Université de Sherbrooke, Working Paper 2012/02, http://usherbrooke.ca/chaire-fiscalite/fileadmin/sites/chaire-fiscalite/documents/Cahiers-derecherche/Etude_femmes_ANGLAIS.pdf
122. CIVICUS (2014) 'State of Civil Society Report 2014: Reimagining Global Governance', http://socs.civicus.org/wp-content/uploads/2013/04/2013StateofCivilSocietyReport_full.pdf
123. Oxfam's globale undersøgelser viser at mange love og reguleringer er skabt til fordel for de rige. En undersøgelse i seks lande (Spanien, Brasilien, Indien, Sydafrika, Storbritannien og USA) viste at størstedelen af befolkningen tror, at love er skævvredet til fordel for de rige – i Spanien var otte ud af ti personer enige i dette udsagn. Se også Latinobarometro 2013: <http://latinobarometro.org/latNewsShow.jsp>
124. OECD (2014) 'Society at a Glance: OECD Social Indicators', <http://oecd.org/berlin/47570121.pdf>
125. CIVICUS, 'Civil Society Profile: Chile', <http://socs.civicus.org/CountryCivilSocietyProfiles/Chile.pdf>
126. G. Long (2014) 'Chile's student leaders come of age', BBC News, <http://bbc.co.uk/news/world-latinamerica-26525140>
127. W. Wilson (2012) 'Just Don't Call Her Che', The New York Times, <http://nytimes.com/2012/01/29/opinion/sunday/student-protests-rile-chile.html?pagewanted=all&r=0>
128. CIVICUS (2014) 'Citizens in Action 2011: Protest as Process in The Year of Dissent', p.53, <http://civicus.org/cdn/2011S0CSreport/Participation.pdf>

Den stadig større forskel mellem rig og fattig er ved at tippe balancen. Enten bliver uligheden mere rodfæstet og kommer i vejen for at reducere fattigdom, eller vi kan lave konkrete forandringer, der genopretter balancen. Denne rapport fra Oxfam er en undersøgelse af de problemer, der er skabt af ekstrem ulighed, og de politiske tiltag regeringer kan iværksætte, så vi kan opbygge en mere retfærdig verden med lige muligheder for os alle. Denne rapport er en kraftig opfordring til handling, der kommer alle til gode. Vi er nødt til at tage udfordringen op.

KOFI ANNAN

Formand for Africa Progress Panel, tidligere generalsekretær for FN og modtager af Nobels Fredspris

Oxfam er en international konføderation af 17 organisationer, der samarbejder i mere end 90 lande. Og del af en global bevægelse for social forandring, der arbejder for en fremtid fri for uretfærdighed og fattigdom:

Oxfam America www.oxfamamerica.org
Oxfam Australia www.oxfam.ca
Oxfam-in-Belgium www.oxfamsol.be
Oxfam Canada www.oxfam.ca
Oxfam France www.oxfamfrance.org
Oxfam Germany www.oxfam.de
Oxfam GB www.oxfam.org.uk
Oxfam Hong Kong www.oxfam.org.hk
Oxfam India www.oxfamindia.org
Oxfam Intermon www.oxfamintermon.org
Oxfam Ireland www.oxfamireland.org
Oxfam Italy www.oxfamitalia.org
Oxfam Japan www.oxfam.jp
Oxfam Mexico www.oxfamexico.org
Oxfam New Zealand www.oxfam.org.nz
Oxfam Novib www.oxfamnovib.nl
Oxfam Quebec www.oxfam.qc.ca

For mere information, skriv til en af de nævnte organisationer eller gå ind på ibis.dk eller oxfam.org
Email: advocacy@oxfaminternational.org

IBIS har observatørstatus i Oxfam.

IBIS er partner med Oxfam i Even It Up-kampagnen. Dette er det danske resumé af den engelske rapport. Rapporten i sin fulde længde samt yderligere oplysninger om kampagnen kan findes på ibis.dk/even-it-up

Selvom denne rapport er omfattet af copyright, kan teksten bruges frit til politisk advocacy og kampagner, undervisning og research, så længe kilden er citeret korrekt. Rettighedshaveren ønsker at blive informeret, når rapportens indhold bliver brugt, så rapportens virkning kan måles. Al anden kopiering eller citater i andre publikationer, ligesom oversættelse eller bearbejdning må kun ske efter aftale, eventuelt mod et honorar.

Kontakt venligst policyandpractice@oxfam.org.uk

Oplysningerne i rapporten var korrekte ved udgivelsen af denne udgave.

© Oxfam International oktober 2014
Original udgaven på engelsk er udgivet af Oxfam GB for Oxfam International.
Denne danske version er udgivet af IBIS, Vesterbrogade 2b, 1620 København V, Danmark, www.ibis.dk, ibis@ibis.dk

ISBN 978-87-87804-64-6

1. oplag 2. udgave, oktober 2014

